

Budjetointi osana henkilökohtaisen talouden hallintaa

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Liiketalous, tradenomi (AMK)

Kevät 2022

Heini Kettula

Liiketalous, tradenomi (AMK)
Hämeenlinna, Visamäen kampus

Tiivistelmä
Vuosi 2022

Tekijä Heini Kettula
Työn nimi Budjetointi osana henkilökohtaisen talouden hallintaa
Ohjaaja Anu Viherä

Tässä työssä käsiteltiin aihetta, budjetointi osana henkilökohtaisen talouden hallintaa. Työn teoriaosuuksissa käsiteltiin budjetointia yrityksen ja henkilökohtaisen talouden näkökulmasta. Yritys budjetointi osuudessa tarkasteltiin budjetoinnin määritelmää yleisesti, budjetoinnin menetelmiä, budjetointityyppejä, budjetin laadintaa ja budjetoinnin haasteita. Henkilökohtaisen talouden kappaleessa puolestaan tarkasteltiin henkilökohtaisen talouden määritelmää, siihen käytettyjä työkaluja ja menetelmiä sekä henkilökohtaisen talouden kohtaamia haasteita. Teoria osuuksiin löytyi hyvin lähteitä niin kirjallisuudesta, kuin verkosta.

Työ toteutettiin määrällisenä kyselytutkimuksena. Työn tavoitteena oli selvittää keinoja henkilökohtaisen talouden hallintaan budjetoinnin avulla sekä vastata esitettyihin tutkimuskysymyksiin. Työssä käytettiin apuna laajaa kyselyä, joka täydensi aihetta ja antoi tarvittavat tiedot työn etenemiseen, tuloksiin ja johtopäätöksiin.

Tuloksista selvisi aiheen ajankohtaisuus, sillä kysely sai useat vastaajat miettimään omaa taloudellista tilannettaan. Tuloksista kävi myös ilmi vastaajien eri lähtökohdat ja elämäntilanteet sekä aiheen merkittävyys nykypäivän jatkuvasti muuttuvassa maailmassa. Johtopäätöksissä ja pohdinnassa koottiin työ ja tutkimuskysymykset yhteen. Kaiken kaikkiaan selvisi, että oman talouden tasapainolla ja hyvällä budjetointi tavalla ylläpidetään vahvaa elämänlaatua.

Avainsanat henkilökohtainen talous, talouden suunnittelu, taloussuunnitelma

Sivut 67 sivua ja liitteitä 8 sivua

Author Heini Kettula
Subject Budgeting as a part of personal financial management
Supervisors Anu Viherä

This work addressed the topic of budgeting as part of personal financial management. The theory sections consisted of budgeting from a corporate and personal finance perspective. The corporate budget section started with examining the definition of budgeting in general, budgeting methods, budgeting types, how to compile a budget and the challenges in budgeting. In turn the chapter on personal finance reviewed definitions, tools and methods used for, and challenges faced with personal finance. To the theory sections it was simple to find sources both in literature and online.

The work was carried out as a quantitative survey. The aim of the work was to find out the ways to manage personal finances through budgeting and to find answers to the represented research questions. An extensive questionnaire was used in the study, which supplemented the topic and provided the necessary information for the progress of the work and conclusions.

The results revealed the topicality of the topic, as the survey made several respondents think about their own financial situation. The results also showed the different starting points and life situations of the respondents. The results suggest the importance and relevance of the topic in today's ever-changing world. The conclusions brought together the entire work and research questions and show that a strong quality of life is maintained in the balance of one's finances.

Keywords Personal finance, financial planning, budgeting
Pages 67 pages and appendices 8 pages

Sisällysluettelo

1	Johdanto	6
2	Taloussuunnitelma eli budjetointi	7
2.1	Budjetin rakenne	8
2.1.1	Kokooma eli pääbudjetti	9
2.1.2	Osabudjetit	10
2.1.3	Budjetointitekniikat ja budjettityypit	11
2.2	Budjetointiprosessi ja budjetin laadinta	13
2.2.1	Budjetointimenetelmät	14
2.2.2	Budjetoinnin haasteet yrityksissä	15
3	Henkilökohtainen talous	16
3.1	Henkilökohtaisen talouden hallinta	17
3.1.1	Menetelmät ja työkalut henkilökohtaisen talouden hallintaan	18
3.1.2	Penno ja Pivo	21
3.1.3	Säästäminen ja sijoittaminen	22
3.2	Henkilökohtaisen talouden haasteet	24
3.3	Ylivelkaantumisprosessi	25
3.3.1	Maksumuistutus	26
3.3.2	Maksuvaatimus ja perintä	26
3.3.3	Ulosotto	27
3.3.4	Maksuhäiriömerkintä ja luottotietojen menetys	27
3.3.5	Jälkiperintä ja velkajärjestely	28
4	Työn toteuttaminen ja tulokset	29
4.1	Menetelmät ja kysely	29
4.2	Tulokset	30
4.3	Tulosten analysointi	31
5	Johtopäätökset ja pohdinta	49
	Lähteet	53

KUVAT

Kuva 1	Budjetointijärjestelmän osat	8
Kuva 2	Osabudjeteista kokooma- eli pääbudjetteihin	9
Kuva 3	Budjetointityypit	12
Kuva 4	Talous haltuun	19
Kuva 5	Riittävätkö rahat?.....	24
Kuva 6	Ikäjakauma.....	31
Kuva 7	Sukupuolijakauma.....	32
Kuva 8	Tämän hetkinen ammattinimike.....	32
Kuva 9	Lasten lukumäärä.....	33
Kuva 10	Tulojen riittävyys pakollisiin menoihin kuukausittain.....	34
Kuva 11	Rahanmeno kuukausittain.....	35
Kuva 12	Henkilöiden rahanmeno pakollisiin menoihin kuukaudessa.....	36
Kuva 13	Mistä tulot koostuvat?.....	36
Kuva 14	Rahanmeno ruokaan kuukausittain.....	37
Kuva 15	Keinot parantaa/edistää omaa taloudellista tilannetta lyhyellä aikavälillä.....	38
Kuva 16	Keinot parantaa/edistää omaa taloudellista tilannetta pitkällä aikavälillä.....	38
Kuva 17	Oman talouden haasteet rahallisesta näkökulmasta.....	38
Kuva 18	Menojen seuraaminen.....	39
Kuva 19	Tulojen ja menojen suhteuttaminen keskenään.....	39
Kuva 20	Puskurirahaston olemassaolo.....	40
Kuva 21	Taloudellinen tilanne tällä hetkellä.....	40
Kuva 22	Tuloista säästäminen kuukausittain.....	41
Kuva 23	Kuukausittain ja vuosittainen säästäminen.....	42
Kuva 24	Säästäminen ja sijoittaminen apuna oman talouden hallinnassa.....	42
Kuva 25	Menojen budjetointi.....	43
Kuva 26	Budjetoinnin hyödyt oman talouden näkökulmasta.....	43
Kuva 27	Budjetoinnin haasteet/haitat oman talouden näkökulmasta.....	44

Kuva 28	Budjetoinnin hyödyt yrityksen näkökulmasta.....	44
Kuva 29	Budjetoinnin haasteet/haitat yrityksen näkökulmasta.....	45
Kuva 30	Hyödyllisimmät keinot ylläpitää hyvää budjettia.....	46
Kuva 31	Hyvä budjetti.....	46
Kuva 32	Yrityksen budjetointityypit.....	47
Kuva 33	Vapaa sana.....	47
Kuva 34	Kyselyn yhteenveto.....	49

LIITTEET

Liite 1. Laaditun kyselyn pohja.

1 Johdanto

Budjetista puhuttaessa on ensisijaisesti ajateltu sen olevan osa valtion ja kunnan rahoituksen suunnittelua. Kuitenkin yhä useammin budjetointi on myös osana julkisen taloudenlaadinta prosessia. Budjetointi on yritysmaailmassa budjetin ja siihen kuuluvien toimintasuunnitelmien laatimista. Sen tarkoituksena on ennakoida, asettaa tavoitteita sekä kehittää toimintojen vertailua että valintaa. (Jyrkkiö & Riistama 2004, s. 226)

Henkilökohtainen talous on laaja käsite, mutta kattaa useimmiten useita eri osa-alueita. Budjetoinnilla, säästöillä ja investoinneilla voi luoda tasapainoisempaa taloutta ihmisten arkeen. Näillä keinoilla voidaan kohottaa elämänlaatua sekä lisätä hyvinvointia. Henkilökohtaisen taloudenmuodostuminen riippuu itselle asettamista tavoitteista sekä sen hetkisestä rahatilanteesta. (Linde, 2021)

Budjetoinnista ja henkilökohtaisen talouden hallinnasta olisi syytä puhua enemmän, sillä budjetointi niin yrityselämässä kuin henkilökohtaisella tasolla auttaa selviytymään päivittäisistä rahallisista haasteista. Budjetointi tuo rahallista tasapainoa ja vakautta, lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Etenkin henkilökohtaisessa taloudessa tulisi kiinnittää huomiota tulojen ja menojen suhteuttamisesta toisiinsa, sekä seurata niitä vähintään kuukausitasolla. Tarkkailemalla taloudellista tilannetta säännöllisesti, tekemällä pieniä tai suuria säästämisiä, sekä muuttuvien menojen seuraamisella voi olla suurikin vaikutus henkilön talouteen. Ilman talouden seuraamista voi pahimmassa tapauksessa joutua velkakierteeseen tai siihen pisteeseen, ettei rahat yksinkertaisesti riitä joka kuukausi edes perus elämiseen.

Yritysmaailmassa budjetointi on kuitenkin käsitteenä laaja-alaisempi kuin henkilökohtaisessa budjetoinnissa. Henkilökohtaisessa budjetoinnissa on itse vastuussa omien tulojen ja menojen suhteuttamisesta toisiinsa, kun taas yritysmaailmassa se on monen asian summa.

Opinnäytetyön aiheeksi valikoitui ”Budjetointi osana henkilökohtaisen talouden hallintaa”. Aihe valikoitui helposti sen ajankohtaisuuden ja samaistuttavuuden vuoksi. Talouden suunnittelu ja taloudellisen tilanteen kartoittaminen arjessa on tärkeää.

Opinnäytetyöni keskittyy budjetoinnin ja henkilökohtaisen talouden kohtaamiseen. Työssä pyritään määrittelemään budjetointi yrityksen ja henkilökohtaisen talouden näkökulmasta. Työ toteutettiin määrällisenä eli kvantitatiivisena tutkimuksena. Tavoitteena on selvittää muun muassa yrityksen budjetointiprosessia ja siihen kuuluvia menetelmiä ja budjetointityyppejä, budjetin laadintaa sekä budjetoinnin haasteita. Henkilökohtaisen talouden osiossa keskitytään selvittämään henkilökohtaiseen talouteen käytettyjä menetelmiä, tekniikoita ja haasteita. Tämän jälkeen tarkoituksena on löytää budjetoinnin avulla keinot henkilökohtaisen talouden hallinnan parantamiseksi. Työssäni pyrin vastaamaan kysymyksiin:

- Miten hyödyntää budjetointia henkilökohtaisen talouden hallinnassa ja miksi se on tärkeää?
- Miten yrityksissä käytettyjä budjetointitapoja ja -menetelmiä voisi hyödyntää henkilökohtaisen talouden hallinnassa?

Opinnäytetyötä varten luotiin laaja kysely helpottamaan työn hahmottamista eri henkilöiden näkökulmasta. Kyselyn tavoitteena on selvittää ja tavoittaa mahdollisimman eri elämäntilanteissa olevien henkilöiden taloudellista tilannetta. Työssä pyritään saamaan käsitys siitä, miten henkilöt itse näkevät oman taloudellisen tilanteensa, millaisia kulutustottumuksia heillä on tai miten he hallitsevat rahankäyttöä yleisesti. Myös miten henkilöt kokevat lyhyen ja pitkän tähtäimen budjetoinnin ja mikä niissä luo haasteita. Kyselyn tarkoituksena on saada apuja tutkimuskysymysten kanssa sekä luomaan kokonaiskuvaa aiheeseeni liittyen.

2 Taloussuunnitelma eli budjetointi

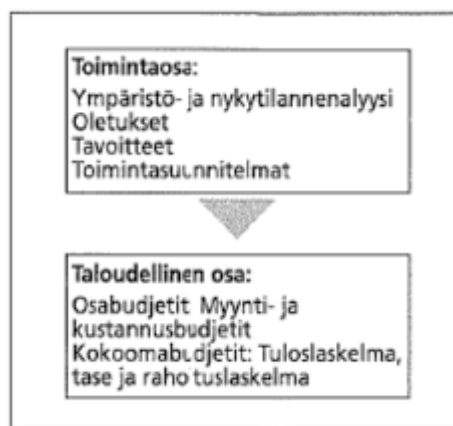
Yritystoiminnassa on jatkuvasti suunniteltava tulevia toimintoja ja seurattava suunnitelmien toteutumista. Tähän tarkoitukseen käytetään vuosi- ja kuukausitasolla budjettia. Budjetti on tavoitteeksi asetetun tuloksen sisältävä toimintasuunnitelma, joka on tarkoitus toteuttaa tietyssä ajanjaksona. Budjetti laaditaan yrityksen tavoitteiden ja niistä johdettujen toimintasuunnitelmien perusteella. (Stenbacka, Mäkinen & Söderström 2016, s. 275.)

Budjetti on yleisesti ottaen toimintasuunnitelman luvullinen osuus ja sen avulla esitetään yrityksen toimintojen ja tekemisiin vaativia voimavaroja. Se osoittaa kauden aikana toteuttavien investointien vaikutukset niin toiminnan tasolla kuin kustannuksellisesti. Budjetointi osoittaa helpoimmin myös yrityksen euromääräisen tuloksen sekä muut rahalliset tulokset. Hyvällä budjetoinnilla pystytään ennakoimaan tulevia vuosia vertaamalla aikasempia kausia. (Vilkkumaa 2005, s. 396)

Yrityksissä budjetointi luetellaan merkittäväksi johtamisen välineeksi, sillä budjetoinnin avulla luodaan visio siitä millaiseksi yritystä halutaan muokata nyt ja tulevaisuudessa. Perinteinen budjetointi on kaikessa yksinkertaisuudessaan se menettelytapa, jolla yleensä loppukesällä tai alkusyksyllä käynnistetään yrityksissä numeraalisten ja ei- numeraalisten tavoitteiden suunnittelu. (Åkerberg 2017, ss. 17-19)

2.1 Budjetin rakenne

Budjetointi jaetaan usein kahteen osaan toiminnalliseen ja taloudelliseen. Näiden osien sisällä on usein lisäksi omat osa-alueensa. (Alhola & Lauslahti 2005, s. 100)

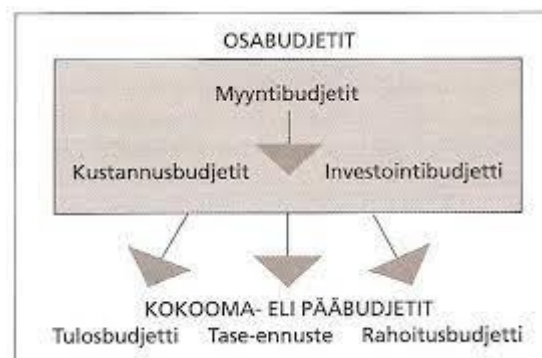

Kuva 1: Budjetointijärjestelmän osat (Alhola & Lauslahti 2005, 101) Kuvassa yksi on jaettuna budjetointijärjestelmän osat kahteen osaan, toimintaosaan ja taloudelliseen osaan ja mistä nämä osat pääpiirteittäin koostuu.

Toiminnallisessa osassa käsitellään enemmän verbaalisessa muodossa seuraavan kauden toimintasuunnitelmaa taustatietoineen. Taloudellisessa osassa muutetaan

toimintasuunnitelman toimenpiteet ja tavoitteet numeraaliseen muotoon. Verbaalinen osa jakautuu ympäristö- ja nykytilanneanalyysiin, oletuksiin, tavoitteisiin ja toimintasuunnitelmaan. Ympäristöosuus ja nykytilanne luonnehditaan mukaan osana yrityksen strategista suunnittelua. Niiden avulla tarkastellaan oletuksia inflaatio-, palkka- ja markkinakehityksen, kuten hinnan ja kysynnän muutoksista. Oletusten seurauksena asetetaan yritykselle tavoitteet, jotka haetaan strategiasuunnitelmasta. Viimeisenä tehdään toimintasuunnitelma, jolla pyritään keskittymään siihen, millä keinoilla tavoitteisiin päästäisiin. Taloudellisessa osassa puolestaan edelliset kohdat saavat lukumääräiset arvot. (Alhola & Lauslahti 2005, ss. 100-101)

Yritysten budjettijärjestelmä koostuu osa- ja pääbudjeteista. Osabudjetit vaihtelevat eri yrityksissä niiden toiminnallisten tarpeiden mukaan, kun taas pääbudjetit ovat kaikilla yrityksillä yleensä samat, sillä niihin kootaan yhteen osabudjettien tiedot. (Stenbacka, Mäkinen & Söderström 2016, s. 276) Osabudjettien tarkoitus on auttaa kokoamaan pääbudjetit. (Vilkkumaa 2005, s. 402)

Kuva 2. Osabudjeteista kokooma- eli pääbudjetteihin (Alhola & Lauslahti 2005, 106) Kuvassa kaksi on avattuna miten osabudjetit jakautuvat pääbudjetteihin eli sitä miten pääbudjetit kootaan osabudjeteista.

2.1.1 Kokooma eli pääbudjetti

Pääbudjetit jaetaan usein kolmeen ryhmään, jotka ovat tulosbudjetit, rahoitusbudjetit ja ennakoitu tase. Pääbudjetteihin kootaan osabudjettien informaatiot yhdeksi

kokonaisuudeksi. Tämän vuoksi pääbudjetteja kutsutaan myös kokoomabudjeteiksi. (Stenbacka, Mäkinen & Söderström 2016, s. 279)

Tulosbudjettien pääsääntöinen tehtävä on koota tiedot osabudjettien tuotoista ja kustannuksista. Yrityksen budjetoitu tulos käy ilmi tulosbudjetista, kun se kootaan tuloslaskelman kaltaiseksi. Tuloksen ollessa yritykselle heikko voidaan toimenpiteisiin ryhtyä esimerkiksi toiminnallisilla ratkaisuilla tai muuttamalla osa-budjetteja. Näillä keinoilla voidaan saavuttaa yritykselle haluttu tulos. (Stenbacka, Mäkinen & Söderström 2016, s. 279)

Rahoitusbudjettilla määritellään ja kartoitetaan yrityksen taloudellinen tilanne. Se sisältää yrityksen rahoitustilanteessa tapahtuvat muutokset ja mahdolliset kehitykset kauden aikana. Muun muassa vieraan pääoman lyhennykset, osinkojen maksaminen ja investointien hankintakustannukset ovat esimerkkejä muutoksista, jotka tulee huomoida rahoitusbudjetissa. (Vilkkumaa 2005, s. 402) Rahoitusbudjetti luetellaan kahteen tehtävään: rahanriittävyyden varmistaminen kausien aikana ja aineellisten varojen käytön tehostaminen. (Stenbacka, Mäkinen & Söderström 2016, s. 280)

Ennakoitu tase kertoo yritykselle sen missä asemassa he ovat budjettikauden lopussa. Se luodaan tulos-, rahoitus- ja ostobudjeteista saatavien tietojen pohjalta. Ennakoidun taseen pohjana käytetään edellisen vuoden lopputasetta ja pyritään sen avulla havainnollistamaan seuraavan vuoden tapahtumia. (Stenbacka, Mäkinen & Söderström 2016, s. 283)

2.1.2 Osabudjetit

Osabudjetit koostuvat tyypillisimmin myyntibudjeteista, kustannusbudjeteista, valmistusbudjeteista, ostobudjeteista sekä investointibudjeteista. (Stenbacka, Mäkinen & Söderström 2016, s. 276.)

Budjetointi aloitetaan yleensä myyntibudjetista, sillä se vaikuttaa ratkaisevasti muihin osabudjetteihin. Myyntibudjetti perustuu yrityksessä asetettuun taloudelliseen ja toiminnalliseen tavoitteisiin ja se voi olla raha- tai kappalemääräinen. Yrityksen kokonaismyynnit saadaan laskemalla yhteen eri tuotteiden kokonaismyynnit. (Stenbacka,

Mäkinen & Söderström 2016, s. 276.) Myyntibudjetti osoittaa tyypillisesti euromääräiset myyntituotot. (Vilkkumaa 2005, s. 402)

Kustannusbudjetit kertovat miten yrityksen erilaiset kustannukset syntyvät ja niiden jakautumisen. (Vilkkumaa 2005, s. 403) Markkinointikustannusten budjettiin sisältyy mainonnan ja markkinoinnin kustannukset. Markkinointikustannukset kohdistetaan eri tuotteille ja tuoteryhmille yritysten omien kohdistamisperiaatteiden mukaan. Mainontaan kuuluvat kustannuserät ovat tyypillisesti lehti-ilmoitukset, mainoslehtiset, mainosmateriaalit ja muut myyntiä edistävät kustannukset. (Stenbacka, Mäkinen & Söderström 2016, s. 276)

Valmistuskustannusbudjetti sisältää valmistettavien tuotteiden määrät. Valmistusbudjetin avulla voidaan muun muassa suunnitella tuotanto siten, että tuotteita voidaan etukäteen valmistaa varastoihin. (Stenbacka, Mäkinen & Söderström 2016, s. 277)

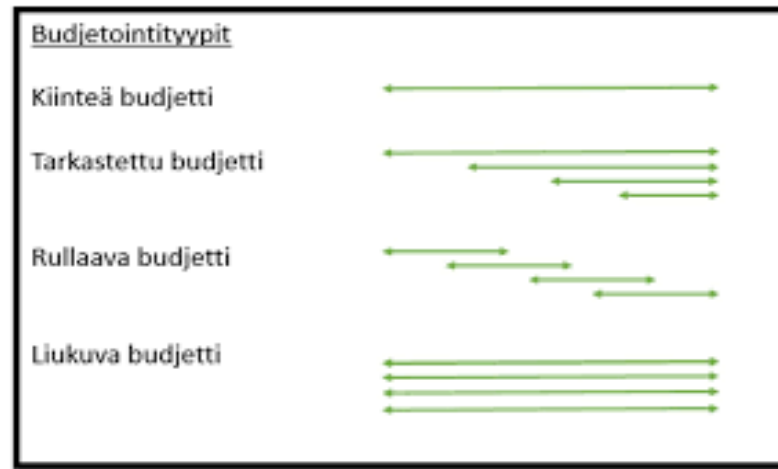
Ostobudjetin laadinnassa on otettava huomioon ostomäärät ja ostohinnat kauden aikana. (Vilkkumaa 2005, s. 403) Ostobudjettia varten tarvitaan tiedot myyntibudjeteista, haluttujen raaka-aineiden ja valmiiden tuotteiden varastojen saldoista. (Stenbacka, Mäkinen & Söderström 2016, s. 278) Osto- ja myyntibudjetti kulkevat käsi kädessä, sillä ostobudjetin laadinnassa on aina huomioitava myynnillinen osuus ja pyrittävä ennakoimaan myynnit ennen ostoja.

Investointibudjetti kertoo mitä investointeja tarvitaan, jotta pystytään toteuttamaan yrityksen suunnittelema strategia. Tyypillisiä investointeja ovat koneet, laitteet, tietotekniset järjestelmät sekä rakennusinvestoinnit. (Vilkkumaa 2005, s. 402) Yrityksissä otetaan usein myös käyttöön investointisuunnitelma, jolla tähdätään pidempi aikaisiin investointeihin budjettikauden aikana. Tämän avulla helpotetaan investointihankkeiden hankintaa oikeaan aikaan tilikauden aikana. (Stenbacka, Mäkinen & Söderström 2016, s. 279)

2.1.3 Budjetointitekniikat ja budjettityypit

Yrityksillä on useita eri tapoja tehdä budjetteja. Budjetteja voidaan esimerkiksi tehdä kiinteänä, tarkistettavana, rullaavana, liukuvana tai nollabudjetointina. Yritys voi toimia

myös ilman budjettia, mutta usein jotain budjetoinnin muotoa käytetään. (Vilkkumaa 2005, ss. 397-399)

Kuva 3. Budjetointityypit (Bergstrand 1997, 98). Kuvassa kolme on janojen avulla havainnollistettu, miten eri budjettityypit toimivat ja miten ne pääpiirteittäin etenevät.

Kiinteästä budjetista puhutaan silloin, kun halutaan laatia budjetti vuodeksi eteenpäin tilikautta vastaavaksi ajaksi. Sen laatiminen tapahtuu ennen budjettikauden alkamista ja sitä voidaan muokata myös kauden aikana. Laadittu budjetti on useimmissa tapauksissa hyvä tapa seurata liiketoiminnan toteutumista koko kaudelta. Tarkistettava budjetointi laaditaan myös ennen budjettikauden alkua, mutta sitä nimensä mukaisesti tarkistetaan säännöllisin väliajoin. Tarkistus tapahtuu usein vuosineljänneksen päättyessä. Tämän budjetin voimavarana on sen nopea sopeutuvuus tapahtuviin muutoksiin budjettikauden aikana. Heikkoutena on budjettiseurannan haastavuus ja budjettilukujen luotettavuus. (Stenbacka, Mäkinen & Söderström 2016, ss. 290-291)

Rullaava budjetointi mielletään usein budjetiksi, jolla rakennetaan suunitelmaa vuoden aikana tasaisesti. Esimerkiksi kuukauden välein otetaan mukaan uusi kuukausi. Rullaavan budjetoinnin menetelmällä yrityksellä on budjetoituna kustannukset ja tuotot yleensä vuodeksi eteenpäin. Menetelmää voidaan myös soveltaa laatimalla tarkka budjetti kuudeksi kuukaudeksi ja seuraavat kuusi kuukautta suuntaa antavasti. Rullaava budjetti sopii parhaiten niille yrityksille, jotka operoivat vilkkaasti muuttuvilla markkoilla. (Stenbacka, Mäkinen & Söderström 2016, s. 292)

Liukuvan budjetin perinteisenä ideana on jättää tavoitteiden lukuarvot riippumaan toteutuvasta toiminta-asteesta. Tämä on usein paras tapa, kun toiminta-aste heittelee kuukausittain. (Alhola & Lauslahti 2005, s. 98) Toiminta-asteella tarkoitetaan toteutunutta tuotannon määrää aikayksikössä. (Tenhunen, 2013)

Nollabudjetoinnista puhutaan silloin, kun yritys lähtee liikenteeseen ns. puhtaalta pöydältä. Periaatteena on selvittää toimintojen ja tekemisen hyväksyttävyyttä sekä niiden vaatimia resursseja ja tuottamaa tuloksellisuutta. (Vilkkumaa 2005, s. 399)

2.2 Budjetointiprosessi ja budjetin laadinta

Budjettikausi on yleensä tilikauden mittainen eli 12 kuukautta. Lisäksi budjetti jaksetaan usein kuukausittaisiin, neljännesvuosittaisiin ja puolivuositaisiin osiin. (Alhola & Lauslahti 2005, s. 95)

Budjetointiprosessin ja budjetin rakentamisen kannalta on tärkeää ottaa huomioon yrityksen kulttuuri, johtamisjärjestelmä, yrityksen vahvuudet ja heikkoudet, osaaminen yleisesti sekä organisaation koko ja rakenne. Näiden asioiden tunnistaminen on tärkeää ennen kuin yritys aloittaa konkreettisesti rakentamaan toimintasuunnitelmaa, eli budjettia. (Alhola & Lauslahti 2003, s. 275)

Budjetointiprosessi aloitetaan usein yrityksen talousjohdon tekemistä ympäristöanalyysistä sekä strategistien suunnitelmien pohjalta. Yritys selvittää edellisen vuoden tavoitteet sekä niiden toteutuminen niin numeraalisella kuin verbaalisella tasolla. Yritys pyrkii myös arvoimaan tulevaisuuden näkymiä ja ennusteita esimerkiksi trendien avulla. Tämän jälkeen talousjohto esittää ylimmälle johdolle budjetin laadinnan kannalta merkittävimmät tekijät, kuten ympäristötekijät, yrityksen sisäiset tekijät ja uusien tavoitteiden esittelyn. (Alhola & Lauslahti 2003, s. 277)

Ylimmän johdon hyväksyessä tavoitteet, siirrytään isommissa yrityksissä liiketoiminta-alueille, kun taas pienimmissä yrityksessä keskitytään suoraan yrityksen yksiköiden tiimeihin ja osastoihin. Liiketoiminta-alueilla ja yksiköissä käydään tavoitteet, alustavat analyysit ja

ovat vastaavanlaiset yrityksen jokaisessa yksikössä. Budjetin laadinta ei näin ollen ole kovinkaan kallista sen nopeuden vuoksi sekä resurssien käyttö pysyy minimissä. Haittana on usein se, että tämän menetelmän päätökset tulevat johtohenkilöiltä. Tämä voi hankaloittaa yksikköä koskevia päätöksiä, sillä ne eivät pääse itse vaikuttamaan päätöksiin koska yksiköt saavat ratkaisut valmiina, eivätkä näin ollen ole ajantasalla tilanteissa. Keskitetty budjetointi on kuitenkin vahvimillaan kriisitilanteissa. (Stenbacka, Mäkinen & Söderström 2003, s. 293; Alhola & Lauslahti 2005, s. 97.)

Hajautetussa budjetoinnissa (alhaalta ylös) taas lähdetään liikkeelle yrityksen eri yksiköistä ja niiden tavoitteista. Budjetti rakennetaan koko organisaation osaamisella ja tietämyksellä, koska sen rakentaminen lähtee alemmilta tasoilta. Hajautetussa budjetissa on mukana yhteisvoimin koko henkilöstö ja näin ollen kaikkien mielipiteet ja ääni saadaan kuuluviin. Yksiköt asettavat tavoitteet ja tehdyt budjetit, joista kootaan liiketoimintasuunnitelma ylemmälle johdolle hyväksyttäväksi. Heikkoutena tässä menetelmässä on sen hitaus, sekä yksiköiden oman edun tavoittelu, mikä voi johtaa yrityksen kokonaisbudjetin ja tavoitteiden horjumiseen. Hajautettu budjetti soveltuu parhaiten isoihin yrityksiin, joissa henkilöstön osaaminen on erinomaista. (Stenbacka, Mäkinen & Söderström 2003, s. 293; Alhola & Lauslahti 2003, s. 280.)

Yhteistyömenetelmällä taas tarkoitetaan edellisten kahden menetelmän yhdistelmää. Tässä menetelmässä pyritään huomioimaan keskitetyn ja hajautetun budjetoinnin edut. Menetelmän tarkoituksen on vuorovaikutus keskijohdon eli yksiköiden johdon ja ylimmän johdon välillä muun muassa neuvotteluilla. Ylin vastuu ei ole kuitenkaan yksiköiden käsissä, vaikka he ovat päätösprosesseissa mukana. Heikkoutena on kuitenkin menetelmän hitaus lukuisten neuvotteluiden ja kokousten takia. (Stenbacka, Mäkinen & Söderström 2003, s. 293; Alhola & Lauslahti 2003, s. 280.)

2.2.2 Budjetoinnin haasteet yrityksissä

Suhtautuminen budjetointiin on ollut yrityksissä osittain negatiivista, sillä sitä ei olla aina koettu olevan hyödyllisin tai se kaikista tehokkain tapa ylläpitää kustannusten tasapainoa. (Alhola & Lauslahti 2003, s. 301)

Erityisesti seuraavat perinteiseen budjetointiin linkitetyt käsitteet luovat yrityksille haasteita ylläpitää hyvää budjetointitapaa. (Åkerberg 2017, s. 39)

1. Ennusteiden luotettavuus
2. Tavoitteiden asettamisen haasteet
3. Varoitukset tulevista ongelmakohdista (Åkerberg 2017, s. 39s)

Ennusteiden laatiminen ja niihin luottaminen on nykypäivänä todella oleellisessa asemassa budjettien laadinnassa. Kuitenkin tilanteiden muuttuessa on vaikeaa laatia luotettavaa ennustetta budjetista, sillä lähitulevaisuus usein yliarvioidaan ja pitkä tähtäin aliarvioidaa. (Åkerberg 2017, s. 40)

Tavoitteiden asettamisessa on mietittävä, onko organisaatiolle asetetut tavoitteet tarpeeksi realistiset ja saadaanko niillä aikaan oikeanlaisia tuloksia. Yritysjohdon on huomioitava keinot tavoitteiden saavuttamiseksi budjetointia hyödyntäen, kuitenkin niin, että pidetään silmällä yrityksen aikaisempien tavoitteiden saavutettavuutta. (Åkerberg 2017, s. 42)

Voidaan todeta, että perinteisen budjetoinnin suurin haaste on se, ettei se varoita tulevista ongelmista. Budjetointi luokitellaan jopa esteenä nähdä mahdollisia ongelmia. Budjetointia ei voi kuitenkaan yksinään syyttää tulevista ongelmista. Mahdollisia ongelmia on pyrittävä kartoittamaan hyvällä strageisella suunnitelulla, jotta niiltä vältyttäisiin. (Åkerberg 2017, s. 43)

3 Henkilökohtainen talous

Henkilökohtaisen talouden hallinnassa ja oman varallisuuden hoidossa on kyse tulojen ja menojen kartoittamisesta. On hyvä tarkastella elämisen ja hankintojen kulut sekä maksujen käytännön järjestelyt. Oman talouden hallintaa helpottaa taloussuunnitelman eli budjetin tekeminen, johon kirjataan käytettävissä olevat tulot, sekä elämiseen ja asumiseen kuuluvat menot. Taloussuunnitelman etukäteen arvioiminen kertoo, paljon rahaa on käytettävissä kuukausittain pakollisten menojen jälkeen. (Kuluttajaliitto, n.d.)

Budjetoinnin avulla henkilö voi tarkastella rahallista vaurauttaan ja taloudellista tilannettaan. Hyvä budjetti on kunnianhimoinen, mutta realistinen. (Osuus Pankki, n.d.)

Budjetin tai rahallisen suunnitelman noudattaminen vähentää myös riskiä velkaantumisesta sekä auttaa velasta selviytymisestä. Budjetin avulla henkilön tulot ja menot saadaan tasapainoon. Oman talouden budjetoinnilla voi säästää suuria summia rahaa, koska kaikki turha kulutus jää usein pois. (myMoneyCoach, n.d.)

3.1 Henkilökohtaisen talouden hallinta

Henkilökohtaisen talouden hallinta edellyttää, että henkilö on tietoinen millaisia tuloja ja menoja hänellä on olemassa. Tulot voivat muun muassa koostua palkasta, sivutuloista, palkkioista, pääomatuloista sekä tuista (asumistuki, toimeentulotuki, opintotuki, elatusapu ja lapsilisät). (Kuluttajaliitto, n.d.)

Menot jaetaan usein kiinteisiin, eli pakollisiin ja muuttuviin, eli vaihteleviin. Kiinteät menot uusiutuvat saman suuruusina kuukausittain tai harvemmin. Kiinteisiin menoihin luetaan esimerkiksi vuokra-, lääke-, puhelinliittymä-, netti- ja vakuutusmaksut, sekä lainojen lyhennykset. Muuttuvat menot puolestaan vaihtelevat käytännössä kuukausittain. Muuttuviin menoihin lukeutuu esimerkiksi suoratoistopalveluiden, julkisen liikenteen ja bensiinin kustannukset, sekä ruoka, vaate- ja jalkinehankinnat. Myös harrastemaksut, kampaajalla käynti ja ulkona syöminen lasketaan muuttuviin menoihin. Ruokaan käytetty summa usein vaihtelee, mutta siihen on syytä säästää joka kuukausi tarpeeksi rahaa. Säännöllinen ja terveellinen ruokailu on kuitenkin välttämätöntä varsinkin hyvinvoinnin kannalta, mikä edistää myös taloudesta huolehtimista. (Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit, 2020)

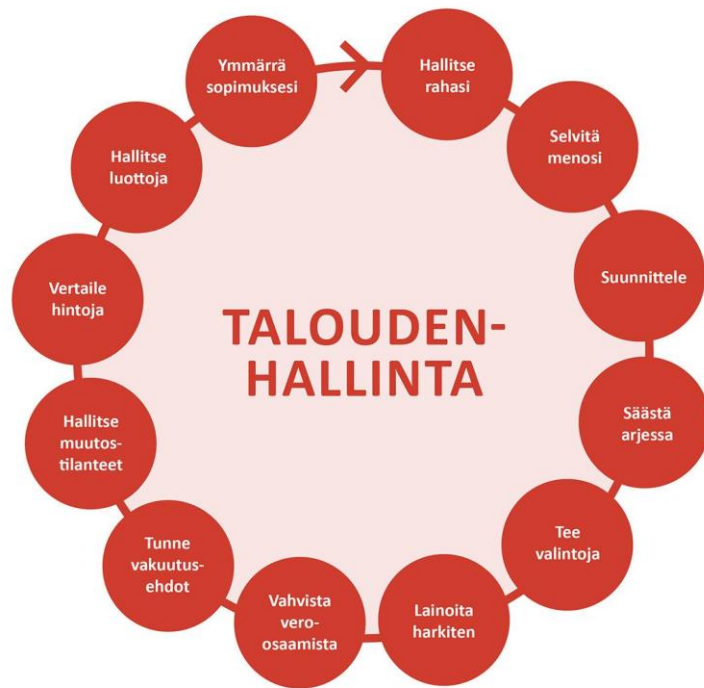
Henkilökohtaisen talouden hallinta ei ole ainoastaan tulojen ja menojen välistä tasapainottelua, vaan se pitää sisällään myös velkojen kontrollointia, harkittua rahankäyttöä sekä tulevaisuuden suunnittelua. Jokaisella tulisi olla jonkinlainen tavoite vakaasta taloudellisesta tilanteesta sekä taloudellinen turva pahan päivän varalle. Näin ei kuitenkaan aina ole. Rahankäyttö on osoitus omasta vastuullisuudesta ja siihen liittyy myös vapaus.

Välinpitämätön asenne rahankäyttöön voi johtaa raha-asioista stressaamiseen ja pahimmillaan rahojen riittämättömyyteen. Henkilökohtainen talous on yksi elämän suurimmista elämänlaatuun ja hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä sekä se vaikuttaa suoraan henkilön elintasoon. Ylimääräiset eurot esimerkiksi säästöillä tuovat turvaa odottamattomiin tilanteisiin. Raha ei kuitenkaan ole kaikki kaikessa, mutta elämää ja tulevaisuutta ajatellen, on hyvä huomioida oma budjetti. (Financer.com, 2022)

Henkilökohtaisen talouden hallinta vaatii tietoa, taitoa ja tahtoa. Tavotteiden ja unelmien toteututuminen vaatii usein säästöjä. Hyvällä henkilökohtaisen talouden suunnittelulla voi helpoimmin toteuttaa näitä. (POPpankki, 2021)

3.1.1 Menetelmät ja työkalut henkilökohtaisen talouden hallintaan

Aluksi oman taloudenhallinta voi tuntua kaaokselta, sillä usein rahat tuntuvat katoavan, sillä hetkellä, kun ne saapuvat. Maksuja on usealle eri taholle ja laskuja tulee 1-4 kuukauden välein. Järjestystä arkeen tuo selkeästi luotu taloussuunnitelma eli budjetti, jonka tarkoituksena on luoda tasapainoja tulojen ja menojen välillä. Rahankäyttöä on helpointa seurata, kun kirjaa ylös tulot ja menot. Useissa tapauksissa tulot ja menot vaihtelevat kuukausittain, joten esimerkiksi kuukausittainen taloussuunnitelman tekeminen voi auttaa hallitsemaan tilannetta. Parhaimman kokonaiskuvan omasta taloudellisesta tilanteesta saa, kun kirjaa tulot ja menot esimerkiksi Exceliin, paperille, sähköisille lomakkeille tai erinäisiin mobiilisovelluksiin, kuten Penno tai Pivo. (Kuluttajaliitto, n.d.)

Kuva 4. Talous haltuun (Oikeusapu-ja edunvalvontapiirit, 2020). Kuvassa neljä näkyy taloudenhallinnan kaari. Siinä on selkeästi eroteltuna erilaisia oman talouden hallinnan keinoja. Jokaisen kuvassa näkyvän keinon avulla henkilön on helpompi tehdä kartoitusta omasta talouden suunnittelusta esimerkiksi budjetin avulla.

Keinoja talouden hallintaan:

- Kuluta rahasi vain oman maksukykyysi mukaan.
- Mieti useampaan kertaan ennen kuin teet ostopäätöksen.
- Laita rahaa sivuun laskuihin, jotka tiedät saavasi lähitulevaisuudessa (esim.vakuutukset, sähkölasku tai liittymälasku).
- Älä allekirjoita minkäänlaisia sopimuksia ennen kuin olet lukenut ja ymmärtänyt ehdot.
- Maksa laskut aina eräpäivään mennessä välttyäksesi ylimääräisiltä kuluilta.

- Tee maksusuunnitelma mahdollisten velkojesi kanssa sekä ole yhteydessä perintätoimistoon ajoissa. Perinnän kanssa voit sopia sinulle sopivan maksuaikataulun. Puhu avoimesti tilanteestasi ja pyri löytämään ratkaisut talousongelmiisi mahdollisimman pian.
- Pyri kohtaamaan mahdolliset rahaongelmasi ja pyydä tarvittaessa apua. (Intrum, 2022)

Kun tulot ja menot on selvitetty on helpompi tehdä suunnitelma tuleville kuukausille. Pakollisten ja muuttuvien menojen ajoittaminen kuukausittain siten, että rahat riittävät laskuihin ja ruokaan koko kuukauden ajan, luo tasapainoa omaan talouteen. Yksi vaihtoehto oman taloudellisen tilanteen kartoittamiseen on myös talouspäiväkirjan pitäminen. Se pitää henkilön tietoisena kuluttamisestaan, menoista sekä tuloista. Myös vuoden lopussa tehty vuosiyhteenveto ja arvio auttaa henkilöä katsomaan omaa kulutuskäyttäytymistä pidemmältä ajalta. Sen pohjalta voi tehdä seuraaville kuukausille arvioita siitä, mikä on välttämätöntä ja mikä ei. Menojen kirjaaminen helpottaa myös muistamaan eräpäivät ja näin pystyy varautumaan tuleviin maksuihin etukäteen. Kulutukseen toimii samankaltainen periaate. Kun henkilö seuraa kulutustaan, mihin hän käyttää rahaa ja missä tilanteissa, hän voi tehdä parempia taloudellisia valintoja. (Kuluttajaliitto, n.d.)

Palkankorotuksen, ylennyksen tai työpaikan vaihtaminen suurempi palkkaiseen työhön voivat parantaa taloudellista tilannetta. Menoja karsimalla henkilö pystyy vaikuttamaan talouteensa tasapainottavasti. Unohtamalla ruokaostoksilla merkkiuskkollisuuden ja siirtymisen halvempiin tuotteisiin tai merkkeihin voi kuukausittain säästää useita kymmeniä euroja. Ruokaketjujen hintavertailu kannattaa, sillä samassa lähikaupassa käyminen voi kuluttaa ison osan ruokaan tarkoitetuista rahoista. Sopimusten kilpailuttaminen kannattaa, koska siten henkilö voi säästää isoja summia. Sopimukseen kannattaa kiinnittää riittävästi huomiota, jotta esimerkiksi sähkösopimuksesta saa kohtuu hintaisen. (SijoitusSuomi.fi, 2017)

Yllättävän tilanteen sattuessa, esimerkiksi auto jää tienvarteen, lemmikki vaatii eläinlääkäriä tai pesukone menee rikki, tulisi jokaisella henkilöllä olla puskurirahasto tai puskuritili pahan päivän varalle. Pesämunan kerryttäminen yllättäviin tilanteisiin ei ole kuitenkaan päivän

selvä asia kaikille. Puskurirahaston määrä tulisi olla suurempi kuin kuvitellut yllättävät menot. Tällaiseen rahastoon olisi hyvä säästää pieni tai isompi summa kuukausittain. Puskurivarojen kerryttäminen on yksi askel parempaan taloudelliseen tilanteeseen. (Sijoitusuomi.fi, 2017)

Muutama muistisääntö rahankäyttöön:

- Älä käytä rahoja joita et ole vielä tiennanut. Käytä esimerkiksi luottokorttia harkiten.
- Älä vietä liikaa aikaa kaupoissa. Poissa silmistä, poissa mielestä-periaatteella ei tule tehtyä heräteostoksia, joihin voi yllättäen upota suuria summia.
- Säästä tavoitteellisesti. Säästöt tuovat elämään liikumavaraa ja auttavat selviytymään yllättävistä tilanteista.
- Osta vain tarpeellista. Ostoja on hyvä miettiä etukäteen ja oman budjetin mukaisesti. (POPpankki, 2017)

3.1.2 Penno ja Pivo

Taloudenhallinnan voi suorittaa helposti kirjaamalla tuloja ja menoja ym. perinteisellä kynällä ja paperilla tai Excel-taulukolla, mutta nykYTEknologia on mahdollistaa erilaisia talouden hallintaan käytettäviä työkaluja. (Sijoitusuomi.fi, 2017)

Tärkeimpänä henkilökohtaisen talouden hallinnan keinona on budjetointi. Budjetoinnin tueksi on nykypäivänä saatavilla useita käteviä älypuhelimeen ladattavia sovelluksia, esimerkiksi Pivo. Myös internetistä löytyy useita taloudenhallintasivuja, kuten esimerkiksi Penno.

Suomessa suosituin taloudenhallinta sovellus on kuitenkin Osuuspankin kehittämä Pivo sovellus. Pivoa on ladattu Suomessa yli 1,2 miljoonaa kertaa ja sen kautta voi kätevästi seurata kuukausittain omia kulutuksia sekä kulutuksiin käytettyä rahanmäärää. Pivossa voi seurata esimerkiksi ravintolaruokailuja ja pitää silmällä kuukausitasolla paljon niihin kuluu

rahaa. Pivo on yhteydessä käyttäjän verkkopankkiin ja laskee tätä kautta automaattisesti kuluvaa rahaa. Vaikka kyseessä on Osuuspankin sovellus, sitä voi käyttää myös muiden pankkien asiakkaat. (Financer.com, 2022)

Pivo on maksuton sovellus, jonka pystyy lataamaan useaan eri älylaitteeseen samanaikaisesti. Pivo on turvallinen ja helppo tapa hoitaa maksuja esimerkiksi ystävälle tai puolisolalle ilman tilinumeroita, pankkitunnuksia tai korttinumeroita. Pivossa riittää, että on syöttänyt omat tiedot yhden kerran. (Osuuspankki, n.d.)

Toinen hyvä tapa seurata omaa talouttaan on Rakettitieteen Takuu-Säätiölle kehittämä Penno.fi- palvelu. Penno.fi on verkossa toimiva ilmainen talouden hallintaohjelma, johon voi syöttää kätevästi tulot ja menot sekä seurata niitä helposti. Palvelussa voi asettaa säästötavoitteen ja seurata oman tavoitteen onnistumista. Yksittäisten menoerien tallentamisen lisäksi Penno-palvelussa voi kartoittaa toistuvat tulot ja menot. Menot voi luokitella esimerkiksi asumiseen, ruokaan, vaatteisiin ja harrastuksiin. Tarkempi luokittelu auttaa henkilöä löytämään turhat menot ja mahdolliset säästökohteet. Pennosta näkee myös talouden kokonaistilanteen ja muistuttaa henkilöä hänen säästötavoitteistaan sekä tavoitteen saavuttamisesta. Ohjelmisto sisältää havainnollisen grafiikan, josta henkilö voi tarkastella omaa kulutusjakautamaa, nykytilannetta ja ennustetta sekä tuloja, menoja ja säästöjä kuukausitasolla. Pennoa voi käyttää helposti kuka tahansa, joka haluaa olla perillä omasta rahankäytöstään. (Itewiki, n.d.)

Molemmat yllämainituista oman talouden hallintaan käytetyistä työkaluista sopii jokaiselle, joka on kiinnostunut seuraamaan omia tuloja ja menoja säännöllisesti. Nämä työkalut voivat helpottaa yksilön rahallisten tavoitteiden saavuttamista ja auttaa taloudellisen tilanteen kartoittamista.

3.1.3 Säästäminen ja sijoittaminen

Säästäminen ja sijoittaminen on omien varojen suunnittelua pidemmällä tähtäimellä ajateltuna. Säästämisen ja sijoittamisen erona on se, että säästäminen on enemmän

yllättäviin tilanteisiin varautumista, kun taas sijoittamisesta puhutaan silloin, kun varallisuutta on jo kertynyt jonkin verran enemmän. Säästäminen sopii eri elämänvaiheisiin ja elämäntilanteisiin. Säästäminen on hyvä aloittaa jo aikaisessa vaiheessa, sillä hyvällä säästämisellä voi kerryttää omaa varallisuutta ja sen kautta myös aloittaa omien varojen sijoittaminen. Sijoittaminen on toimintaa, jossa sijoittaja hankkii sijoituskohteen, kuten osakkeita, korkosijoituksia tai rahastoja odottaen näiden arvonousua tai säännöllistä tuottoa. (Finanssialalle, n.d.)

Kuukausittain säästöön jäävän summan ei tarvitse olla tuhansia tai edes satoja euroja. Mikäli säästämiseen ei ole omasta mielestä varaa, voi sen aloittaa pienellä parinkymmenen euron summalla per kuukausi. Talouden hallinnan kannalta tärkeää olisi säästää kuukausittaisista tuloista 10% ja käyttää 30% asumiskustannuksiin ja 60% muuhun kulutukseen. (Financer, 2022)

Sijoitusten kasvamiselle on ratkaisevaa, missä suhteessa omat varat jaetaan esimerkiksi korkosijoituksiin ja osakkeisiin. Korkosijoitukset ovat usein turvallisia sekä tuotoiltaan maltillisia. Yleisimmät korkosijoitukset ovat erilaiset säästö- ja määräaikaistalletukset, joita useimmat pankit tarjoavat. Osakesijoituksilla puolestaan pyritään nostamaan säästöjen ja sijoitusten tuottoja, sillä osakkeet ovat yleensä kokemuksen ja rahoitusteorian mukaan tuottavin vaihtoehto pitkällä tähtäimellä. Osakesijoituksissa on kuitenkin suurempi riski kuin esimerkiksi korkosijoituksissa. (Finanssialalle, n.d.)

Sijoittamista voi harjoittaa joko aktiivisesti tai passiivisesti. Passiivinen sijoittaminen on enemmän ennaltamäärätyn valinnan pohjalta tehtyjä sijoituksia. Yleisin passiivinen sijoitusmuoto on indeksirahastot, joissa rahastojen varallisuus sijoitetaan aina indeksin mukaisesti. Aktiivinen sijoittaminen on puolestaan enemmän sijoituskohteiden ja niiden tuotto-odotusten analysoimista. Passiivinen sijoittaminen on usein halvempaa, mutta aktiivisella sijoittamisella päästään usein parempaan tuottoon ja pienempään riskiin.

Ihmisten tulisi ottaa säästäminen ja sijoittaminen osaksi oman talouden suunnittelua ja budjetointia. Säästäminen ja sijoittaminen mahdollistavat vakaampaa taloutta pidemmällä tähtäimellä.

3.2 Henkilökohtaisen talouden haasteet

Taloudellinen ahdinko voi johtua monista eri syistä, kuten huolien kasaantumisesta, vaikeudesta pyytää apua tai pieni tuloisuudesta. Taloudelliseen ahdinkoon joutuminen voi aiheutua liian suurista menoista tuloihin nähden, velkakierteestä, työkyvyttömyydestä tai rahan antamisesta muille. Oman talouden epätasapaino voi aiheuttaa päänvaivaa monille ja usein sieltä nouseminen tasapainoisempaan taloudelliseen tilanteeseen vaatii sitkeyttä, aikaa ja hyvää oman talouden suunnittelua. (Mielenterveystalo, n.d.)

Kuva 5. Riittävätkö rahat? (Mielenterveystalo, n.d.) Kuvassa viisi on hahmoteltu oman talouden haasteita, kun menot ovat liian suuret tuloihin nähden.

Rahaongelmien lykkääminen on yleinen syy taloudellisten ongelmien kasaantumiselle ja sitä kautta taloudellisen tilanteen radikaaliin heikentymiseen. Ongelmiin tulisi tarttua silloin, kun asiat eivät ole vielä päässeet pahimpaan pisteeseen. Moni kuitenkin kokee rahallisesta tilanteestaan ahdistusta ja stressiä. Nämä asiat usein vaikeuttavat toimeen tarttumista omissa talouden ongelmissa. Tulojen ja menojen tasapainoittaminen on monille ihmisille haastavaa ja jopa ylitsepääsemätöntä, jonka vuoksi taloudellinen tilanne voi laskea

vähitellen huomaamattakin. Tämä voi helposti johtaa nopeiden lainojen ottoon, kuten pikavippien. Nopeiden lainojen kohdalla kuitenkin on suuri riski jäädä velkakierteeseen suurien korkojen ja lyhyiden maksuaikojen kanssa. (Mielenterveystalo, n.d.)

Yksinkertaisuudessaan taloudelliset haasteet ja ongelmat johtuvat tulojen riittämättömyydestä menoihin nähden. Ongelmaksi muodostuu se, etteivät rahat riitä aina edes kaikkiin tarpeellisilta tuntuviin menoihin. (Mielenterveystalo, n.d.)

Taloudelliset haasteet ovat usein osa ihmisten arkea jossain kohtaa elämää. Taloudellisiin haasteisiin on hyvä valmistautua hyvällä taloussuunnitelmalla.

3.3 Ylivelkaantumisprosessi

Henkilökohtaisen talouden hallinnasta on hiljalleen tullut nopeasti muuttuneessa maailmassa aiempaa hankalampaa. Tämän seurauksena arjen päätöksenteko ja henkilökohtaisen talouden hallinnan ongelmat ilmenevät oman talouden hallinnan haasteina, kuten ylivelkaantumisena. (Hämäläinen, 2019)

Ylivelkaantuminen on tilanne, jossa lainanottajalla on vaikeuksia suoriutua henkilökohtaisen talouden haasteista, kuten elämisen ja asumisen perusmenoista suurten velanhoitokustannusten takia. (Pankkiasiat.fi, n.d.)

Velkaantumisen taustalla on usein monenlaisia asioita. Velkaantuminen voi tapahtua hiljalleen huomaamatta tai äkillisesti. Ylivelkaantuminen ei ole aina kiinni omasta toiminnasta, vaan kyseessä voi olla esimerkiksi elämäntilanteen muutos: työttömyys, oman yrityksen konkurssi, ero tai sairastuminen. (Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit, 2020.)

Ylivelkaantumisprosessi voi olla lyhyempi tai pidempi prosessi, riippuen henkilön taloudellisesta tilanteesta siinä hetkessä. Prosessi alkaa maksumuistutuksesta ja voi päättyä jopa ulosottoon tai luottotietojen menetykseen.

3.3.1 Maksumuistutus

Maksumuistutus tai maksukehoitus on velkojan tai velkojan asiamiehenä toimivan perintätoimiston toimittama kirjallinen huomautus laskun maksamatta jättämisestä eräpäivään mennessä. Maksumuistutuksen erittelyssä ilmenee mihin tiettyyn laskuun kyseinen huomautus kuuluu. Muistutuksen mukana tulee ohjeet, miten maksamaton lasku voidaan maksaa velkojalle. (Visma, n.d.)

Ylivelkaantumisprosessi alkaa usein maksamattomista laskuista. Prosessi alkaa ensin maksumuistuksesta, jonka tarkoituksena on muistuttaa henkilöä maksamatta jätetystä maksusuorituksesta 14 päivän jälkeen eräpäivän mentyä umpeen. Maksumuistutukseen sisältyy poikkeuksetta viivästyskorko. Maksumuistutuksia tulee usein kaksi, jonka jälkeen prosessi siirtyy perintäyritykselle, esimerkiksi Intrumiin tai Lindorffiin. (Thuren 2018, s. 98)

Laissa on sanottu, että velkoja voi vaatia velalliselta perinnästä aiheutuvat asianmukaiset perintäkulut. Maksumuistutuksesta, joka on lähetetty velalliselle voi vaatia enintään viiden euron huomautuskulun. (Axactor, 2022)

3.3.2 Maksuvaatimus ja perintä

Maksuvaatimus on määrämuotoinen perintäkirje ja sen voi lähettää kuluttajalle perintätoimintaa ammattimaisesti harjoittava perintätoimisto. Maksuvaatimus saatavasta lähetetään, mikäli avoinna olevalle saatavalle ei ole saatu maksusuoritusta. (Axactor, 2022)

Maksuvaatimuksen ja maksumuistutuksen suurimmat erot ovat, että maksuvaatimuksessa perintäkirjeen lähettää perintätoimisto, kun taas maksumuistutuksen lähettää velkoja. Maksuvaatimus tarkoittaa virallisesti varsinaisen perinnän alkamista ja on oikeudellisen perinnän aloittamisen edellytys. Maksuvaatimuksessa, jonka perintätoimisto on laatinut, on oltava maininta velkojan nimestä, osoitteesta, saatavan peruste, saatavan pääoma, korko, viivästyskorko ja perintäkulut sekä vaadittu kokonaissumma eräpäivineen. (Visma, n.d.)

3.3.3 Ulosotto

Ulosotto tarkoittaa laskun tai velan lakiin perustuvaa perintää. Velat päätyvät usein ulosottoon silloin, kun perintätoimiston kanssa ei saada sovittua maksuista. Ulosotto voi ulosmitata suoraan henkilön tuloista, säästöistä tai käyttää henkilön arvokasta omaisuutta laskun tai velan maksamiseksi. Ulosotto useimmissa tapauksissa antaa henkilölle mahdollisuuden maksaa velkoja jonkin aikaa ensin tuloista ennen omaisuuden myyntiä. (Takuusäätiö, n.d.)

Ulosottotoimia voi myös rajoittaa velkojan näin halutessa pyytämällä suppeaa ulosottoa. Suppea ulosotto tarkoittaa sitä, että ulosottotoimet rajoittuvat sellaisiin kohteisiin, joita ei tarvitse muuttaa rahaksi. Tällaisessa tilanteessa ulosottotoimet koskevat esimerkiksi palkkaa, eläkettä tai muita tuloja ja saatavia. (Kuluttajaliitto, n.d.)

Saatavan tullessa ulosottoon perittäväksi, lähettää ulosottomies ensiksi velalliselle vireilletuloilmoituksen. Ilmoituksessa on saatavaa koskevat tiedot ja asiaa hoitavan ulosottomiehen yhteystiedot. Ilmoituksen lisäksi velalliselle lähetetään yleensä maksukehoitus. Kehotuksen tarkoituksena on saada velallinen maksamaan saatava vapaaehtoisesti. Mikäli velallinen ei ole kykenevä maksamaan velkaa, tulisi hänen ottaa yhteyttä asiaa hoitavaan ulosottomieheen. Mikäli velallinen ei ole yhteydessä ulosottomieheen sopiakseen vapaaehtoisista maksuista voi täytäntöönpanoratkaisut tehdä ulosottomiehen hankkimien tietojen pohjalta. Jos velallinen ei ole kykenevä maksamaan saatavia vapaaehtoisesti, joudutaan turvautumaan ulosmittaukseen. (Kuluttajaliitto, n.d.)

3.3.4 Maksuhäiriömerkintä ja luottotietojen menetys

Maksuhäiriömerkintä on luottotietoihin kirjattava tieto kuluttajan kyvyttömyydestä maksun tai maksujen suorittamisesta sekä niiden pitkittyneestä laiminlyönnistä. Maksun maksamatta jättäminen ei automaattisesti aiheuta merkintää, vaan merkintä tulee vasta siinä vaiheessa, kun maksu on edennyt ulosottoon oikeudenkäynnin kautta. Yksityishenkilö saa maksuhäiriömerkinnästä tiedon automaattisesti ja merkintä säilyy tavallisesti kolme vuotta.

Merkintä ei myöskään lähde, vaikka maksut olisi suoritettu kolmen vuoden sisällä. (Thuren 2018, s.100)

Maksuhäiriömerkinnät rekisteröidään luottotietorekisteriin, josta vastaa Suomen Asiakastieto Oy. Vuokranantaja, vakuutusyhtiö tai lainan antaja, kuten pankki voi tarkastaa henkilön luottotiedot sieltä. Maksuhäiriömerkintä voi olla este joillekin palveluille ja voi estää esimerkiksi luottokortin saamisen. (Thuren 2018, s.100)

3.3.5 Jälkiperintä ja velkajärjestely

Jälkiperintä tarkoittaa luottotappioiksi merkittyjen saatavien perintää. Jälkiperinnässä käytetään usein vapaaehtoistaperintää esimerkiksi kirjeperintä ja puhelinperintä sekä oikeudellista perintää, kuten haastehakemukset ja täytäntöönpanopyynnot. Jälkiperinnän perimmäisenä tarkoituksena on seurata asiakkaan taloudellisessa tilanteessa tapahtuvia muutoksia. (Intrum, 2022)

Jälkiperintään voidaan siirtyä suoraan vapaaehtoisen perinnän jälkeen, mikäli velallisen luottotietojen tarkistuksessa havaitaan, ettei velallisella ole maksukykyä tällä hetkellä. Jälkiperinnän aikana pidetään usein huolta siitä, ettei velka vanhene ja seurataan säännöllisesti samalla velallisen maksukyvyn kehittymistä. Jälkiperintään voidaan päätyä myös, mikäli ulosottoviranomainen toteaa velallisen varattomaksi. (Axactor, 2022)

Maksamaton velka kerryttää koko jälkiperintäprosessin ajan viivästytkorkoa niin kauan kunnes velka on maksettu. (Thuren 2018, s. 101)

Velkajärjestely on velkojen järjetelykeinoista viimeisin. Ennen velkajärjestelyä on selvitettävä, voiko tilannetta velkojen kanssa ratkaista muilla keinoilla. Velkajärjestely haetaan käräjäoikeudesta ja mikäli järjestely myönnetään, henkilölle vahvistetaan maksuohjelma. Velkajärjestelyssä on mukana kaikki velat ja maksamattomat laskut. (Oikeusapu-ja edunvalvontapiirit, n.d.)

Velkajärjestely voidaan järjestää kahdella tavalla: vapaaehtoisesti tai lakisääteisesti. Esimerkiksi maksusopimus velkojan tai perimistoimiston kanssa sekä velkojen yhdistäminen

uudella lainalla on osa vapaaehtoista järjestelyä. Lakisääteinen järjestely on puolestaan viimeisin vaihtoehto ja toteutuu vain silloin, kun muuta keinoa ei enää ole. (Thuren 2018, s. 101)

4 Työn toteuttaminen ja tulokset

Tässä kappaleessa käydään läpi työn toteuttamista, etenemistä, käytettyjä menetelmiä sekä kyselyyn saatuja tuloksia. Kappaleessa avataan mistä kyselyssä on kyse, miten se laadittiin, mikä sen tarkoitus on ja mitä tuloksia kyselystä saatiin. Kappaleen tavoitteena on myös johdatella lukijaa työn toteutumiseen ja siihen käytettyihin menetelmiin.

4.1 Menetelmät ja kysely

Opinnäytetyö toteutettiin keväällä 2022 yksilötyönä. Työ sai alkunsa joulukuussa 2021 itseä kiinnostavan aiheen valinnalla. Aiheen valikoiduttua työssä lähdettiin miettimään sen rakennetta ja sisältöä. Työn rakenteen ja sisällön hahmottuessa edettiin työstämään teoria-osuuksia ja etsimään tarvittavia lähteitä. Teoria osuuksien muodostuessa laadittiin kysely täydentämään työtä. Kyselyn valmistuttua lähdettiin tarkastelemaan sen tuloksia.

Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin sähköistä kyselylomaketta, joka sisälsi sekä avoimia että suljettuja kysymyksiä. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää eri elämäntilanteissa olevien henkilöiden taloudellista tilannetta tällä hetkellä. Kyselyä ei ollut rajattu tietyille kohdeyleisölle, vaan sen tarkoituksena oli saada vastaajia mahdollisimman erilaisista lähtökohdista. Työ toteutettiin määrällisenä, jossa kysely oli merkittävässä osassa.

Määrällinen tutkimusmenetelmä eli kvantitatiivinen menetelmä tarkoittaa menetelmää, jossa asioita tarkastellaan numeraalisesti ja tilastollisesti, sekä avataan sanallisesti.

Määrällisen tutkimuksen tarkoitus on joko selittää, kuvata, kartoittaa, vertailla tai ennustaa ihmistä koskevia asioita ja ominaisuuksia. (Vilka 2007, s.14 ja s.19)

Kysely on hyvä menetelmä kerätä ja tarkastella tietoa erilaisista yhteiskunnan ilmiöistä, ihmisten toiminnasta, arvoista, asenteista ja mielipiteistä. Tämänkaltaiset kiinnostuksen

kohteet ovat moniulotteisia ja monimutkaisia. Kyselyssä tutkija esittää vastaajalle kysymyksiä kyselylomakkeella. Sovellusalue kyselytutkimuksessa ulottuu yhteiskunta- ja käyttäytymistieteellisestä tutkimuksesta mielipidetiedusteluihin, soveltuvuustesteihin, palautemittauksiin ja katukyselyihin. Erona haastattelulomakkeeseen on se, että kyselylomakkeen on toimittava omillaan ilman haastattelijan apua. (Vehkalahti, 2019, s. 11)

Kyselyä laatiessa on otettava huomioon vastaajien käytettävissä oleva aika, halu ja taidot vastata kyselyyn. Huolellinen suunnittelu kyselyä laadittaessa ja sen testaaminen ennen sen lähettämistä on tärkeää. Tekemällä kohtuullisen tiivistetyn kyselyn, varmistetaan vastaajan vastaamishalu. Kysymysten tulisi olla selkeitä ja erottua hyvin toisistaan. Kyselyssä tulisi pyrkiä, ettei vastausten kirjaamiseen menisi vastaajalla aikaa yli 15–20 minuuttia. (Tietoarkisto, n.d.)

Tietosuojakäytäntöjä ja vastaamishalua silmällä pitäen laadittiin kysely, jossa vastaaja sai vastata anonymisti. Työhön liittyvässä kyselyssä pyrittiin helppolukaiseen ja ymmärrettävään kysymystenasetteluun. Kyselyn kysymyksiä laadittiin työn kannalta loogisesti ja selkeästi, jotta saataisiin mahdollisimman paljon irti niin kyselystä kokonaisuudessaan, kuin jokaisesta kysymyksestä yksilöllisesti. Kyselyssä oli 31 kysymystä, joista osa oli monivalintakysymyksiä ja osaan sai vastata omin sanoin. Kysely aloitettiin helpoilla taustakysymyksillä esimerkiksi kartoittamalla ikähaarukkaa, sukupuolta, ammattia ja monta lasta henkilöllä on. Peruskysymysten jälkeen kysymyksissä keskityttiin enemmän henkilöiden budjetointiin, rahankäyttöön, säästämiseen ja sijoittamiseen liittyviin tottumuksiin omassa elämässä. Edellä mainituilla kysymyksillä saatiin työn kannalta oleelliset tiedot.

4.2 Tulokset

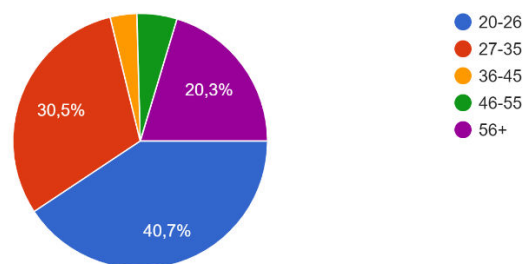
Kysely toteutettiin osana opinäytetyötä, keväällä 2022. Kyselyyn oli aikaa vastata noin viikko ja siihen vastasi hieman alle 60 henkilöä eri ikäluokista ja elämäntilanteista. Kyselyssä käytettiin apuna Google Forms -kyselylomaketta, jonka avulla sai hyvin koottua selkeän ja monipuolisen kokonaisuuden työn tueksi.

Google forms on osa Googlen kehittämää kyselytyökalua, joka on myös osa Googlen toimisto-ohjelmistojen pakettia. Pakettiin kuuluu muun muassa Google Docs ja Sheets. Forms on täysin ilmainen käyttää ja sen käyttämiseen tarvitsee vain Google tilin. Forms on helppokäyttöinen ja yksinkertainen työkalu kyselyiden luomiseen. (Trustmary, 2022)

Tulosten tarkastelussa pyrittiin kartoittamaan pois mahdolliset epäolennaiset vastaukset sekä poimittiin työn kannalta hyödyllisimmät, merkityksellisimmät sekä monipuolisimmat vastaukset. Epäolennaisia vastauksia oli muun muassa yhden sanan vastaukset, etenkin niissä kysymyksissä, joissa sai vastata omin sanoin. Hyödyllisimmät vastaukset oli puolestaan laaja-alaisempia sekä selkeästi harkittuja. Tulosten avulla on tarkoitus analysoida ja saada vastauksia tukemaan työtä kokonaisuudessaan. Tulokset kertovat muun muassa siitä, miten henkilöt kokevat henkilökohtaisen taloutensa ja millä keinoilla he itse parantaisivat taloudellista tilannettaan. Vastaajat saivat myös vastata kysymyksiin yritysbudjetointiin liittyen. Kaiken kaikkiaan vastaukset olivat monipuolisia ja tarpeeksi kattavia. Kysymyksiä voi tarkastella työn liite kohdasta, joka löytyy työn lopusta.

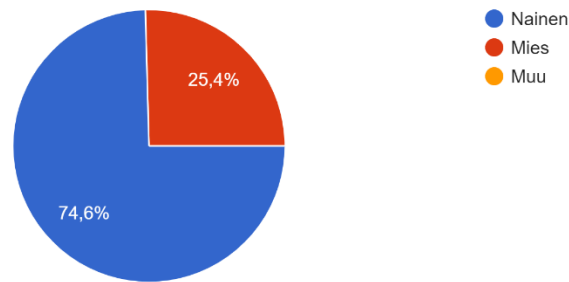
4.3 Tulosten analysointi

Ikä
59 vastausta

Kuva 6. Ikäjakauma.

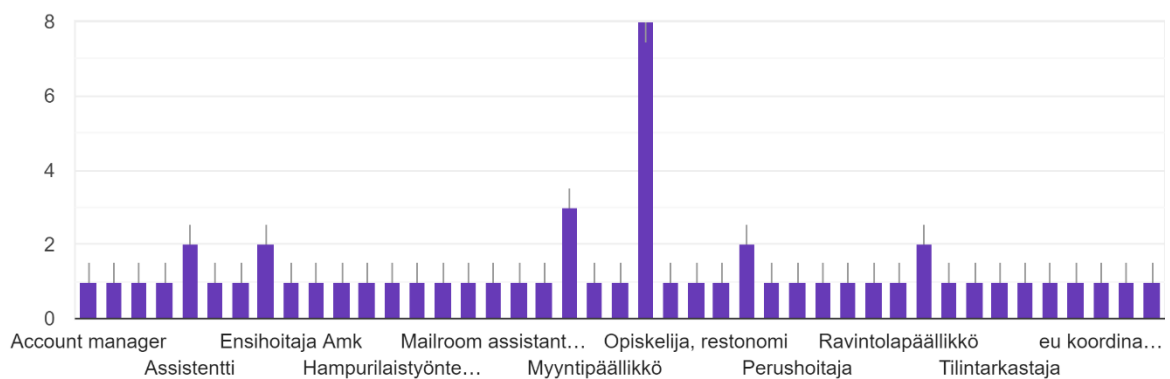
Sukupuoli
59 vastausta

Kuva 7. Sukupuolijakauma.

Kyselyssä lähdettiin ensimmäisenä liikkeelle kysymyksistä, joissa kysyttiin peruskysymyksiä henkilöiden sukupuolesta ja iästä. Kuvassa kuusi ja seitsemän tämä on hyvin havainnollistettu. Ikä jakautui melko laajasti 20 ikävuodesta yli 55 ikävuoteen. Suurin osa vastaajista oli kuitenkin 20–35-vuotiaita. Sukupuoli jakautui naisvoittoisesti, sillä yli puolet vastaajista oli naisia. Kyselyyn vastasi kuitenkin jonkin verran miehiä ja näin ollen kyselyyn sai myös miesperspektiiviä.

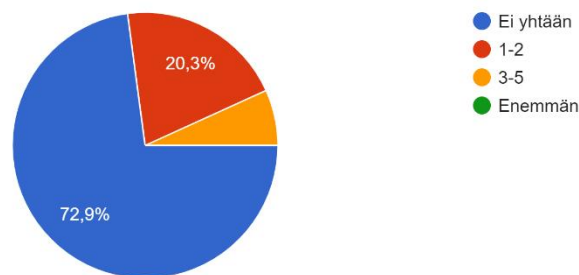
Mikä on tämänhetkinen ammattinimikkeesi?
56 vastausta

Kuva 8. Tämän hetkinen ammattinimike.

Kuvassa kahdeksan kysyttiin vastaajien tämän hetkisestä ammatillisesta tilanteesta. Ammatillisesti vastaajat jakautuivat todella laaja-alaisesti. Oli opiskelijoita, myyjiä, ensihoitajia, sairaanhoitajia, sähköasentaja, tilintarkastaja, It-insinööri ja paljon muita. Tämän johdosta kyselyn vastauksiin sai erilaista ammatillista perspektiiviä. Työn kannalta oli tärkeää, että kyselyyn vastasi erilaisista ammattiryhmistä ja palkkaluokista henkilöitä, jotta vastaukset eivät jäisi yhden tai kahden ammattiryhmän tai palkkaluokan sisälle.

Montako lasta sinulla on?
59 vastausta

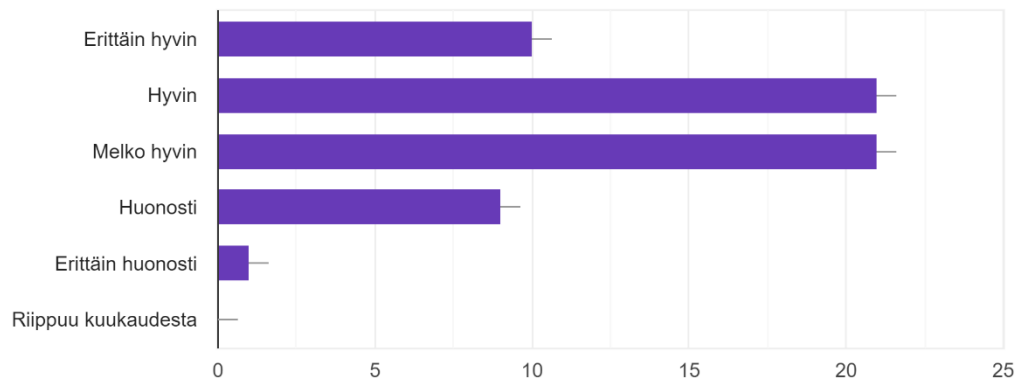

Kuva 9. Lasten lukumäärä.

Kuvassa yhdeksän kysyttiin vastaajilta, monta lasta heillä on, vai onko ollenkaan. Tämä kysymys oli merkittävä henkilökohtaisen talouden hallinnan kannalta, sillä lapset vaikuttavat merkittävästi taloudelliseen tilanteeseen. Suurimmalla osalla kyselyyn vastanneista ei kuitenkaan ollut lapsia, mikä kertoo myös osittain ikäjakautumisesta 20–30 ikävuoden tienoille.

Koetko tulojesi riittävän pakollisiin menoihin joka kuukausi?(vuokra,laina,vastike, vakuutus,sähkö yms)

59 vastausta

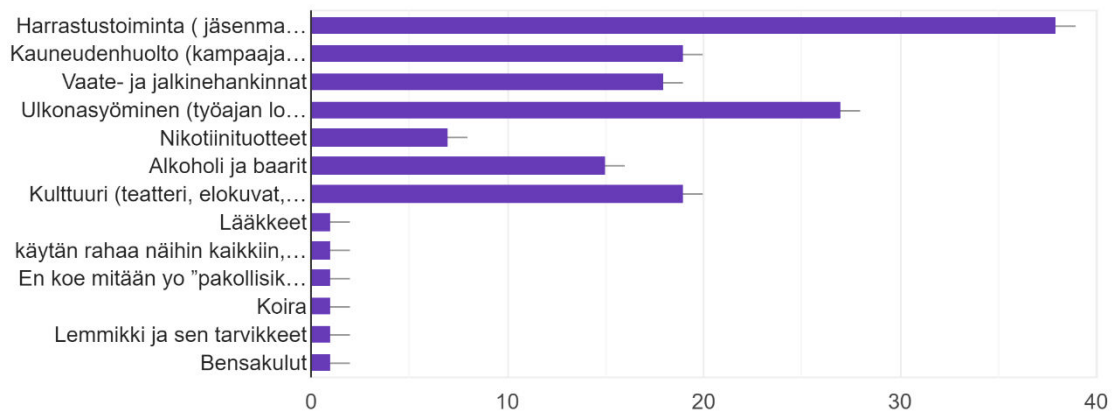

Kuva 10. Tulojen riittävyys pakollisiin menoihin kuukausittain.

Peruskysymysten jälkeen kyselyssä lähdettiin kartoittamaan tulojen riittävyyttä elämisen kannalta pakollisiin menoihin, kuten vuokraan, vastikkeeseen, vakuutuksiin ja sähköön, kuten kuvassa kymmenen nähdään. Tämä kysymys oli olennainen osa koko työtä, sillä sen avulla sai käsityksen siitä, miten henkilöt kokevat tulojensa riittävyyden elämisen kannalta pakollisiin menoihin. Suurin osa vastaajista koki tulojensa riittävän melko hyvin, hyvin tai erittäin hyvin, mikä kertoo sen, että suurimmalla osalla kyselyyn vastanneista tulojen tasapaino pakollisten menojen kanssa on hallinnassa. Osa kuitenkin koki tulojen riittävän huonosti tai erittäin huonosti. Tämä voi kertoa tuloeroista, kalliista vuokrista tai yksinkertaisesti huonosta talouden suunnittelusta.

Mitkä näistä koet pakollisiksi menoiksi kuukausittain? (mihin näistä itse käytät rahaa kuukausittain)

59 vastausta

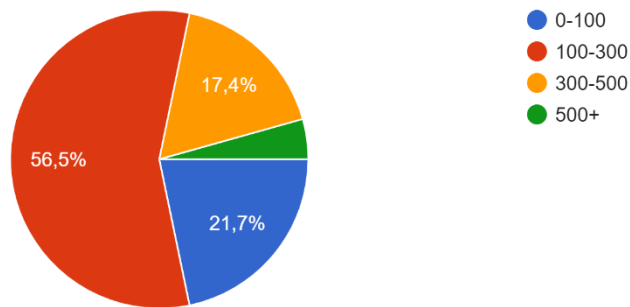

Kuva 11. Rahanmeno kuukausittain.

Kuvassa 11 jatkettiin pakollisten menojen teemalla ja kartoitettiin, mitkä asiat ihmiset kokevat pakollisiksi menoiksi yllä mainittujen asioiden lisäksi. Menot jakautuivat aika laajasti. Suurin osa vastasi harrastustoiminnan, kuten jäsenmaksujen olevan pakollinen meno kuukausittain. Myös monet kokivat kauneudenhuollon, ulkona syömiseen, kulttuurin, vaate- ja jalkinehankinnat sekä alkoholin ja baarit kuukausittain pakollisiksi menoiksi. Kuukausittain usein menee asumiskustannusten lisäksi muuhunkin elämään huomattava määrä rahaa. On kuitenkin huomattava kohtuullisuus tulojen ja menojen kannalta katsottuna. Mikäli ei oteta huomioon elämisen kannalta pakollisia menoja ja käytetään rahat ensin vain kuvan 11 esitettyihin asioihin, henkilö voi joutua tilanteeseen, etteivät rahat riitä edes pakollisiin asumismenoihin.

Paljonko sinulla menee yllämainittuihin asioihin rahaa keskimäärin kuukaudessa?

46 vastausta

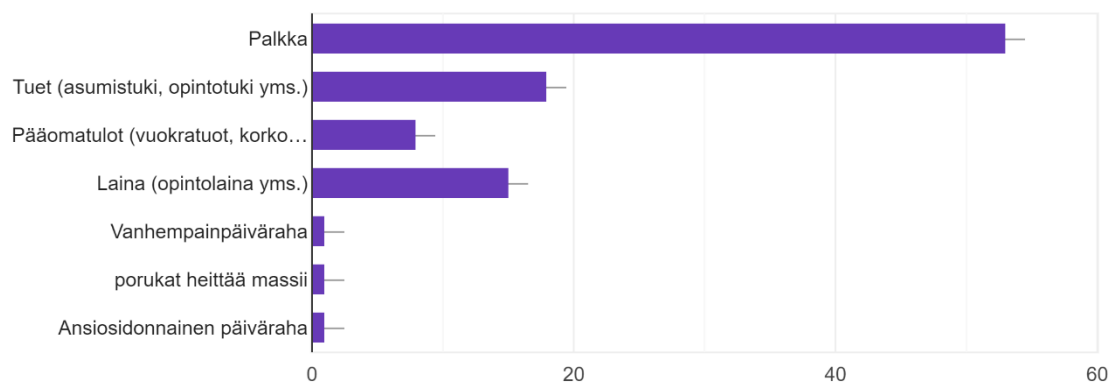

Kuva 12. Henkilöiden rahallinen meno pakollisiin menoihin kuukaudessa.

Kuvassa 12 nähdään kuvan 11 rahallinen määrä keskimäärin kuukaudessa. Suurimmalla osalla raha jakautui 100–300 euron väliin. Oli kuitenkin myös henkilöitä, jotka käyttivät näihin asioihin enemmän ja jotkut puolestaan vähemmän.

Mistä tulosi tällä hetkellä koostuvat?

59 vastausta

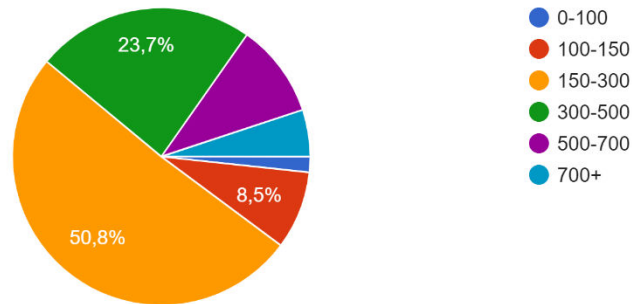
Kuva 13. Mistä tulot koostuvat.

Kuvassa 13 kysyttiin vastaajilta mistä heidän tulonsa koostuvat. Tulot koostuivat suurimmalla osalla palkkatuloista. Osalla kuitenkin tulot koostuivat myös tuista, kuten asumisentuet ja opintotuet. Myös pääomatuloja, kuten vuokratuloja ja korkotuloja sekä lainoja esim.

opintolainaa oli muutamilla. Tulojen jakautuvuus vastaajien kesken oli huomattava, sillä yrityselämässä työskentelevien, opiskelijoiden ja yhteiskunnan ylläpidon kannalta merkityksellisten työntekijöiden tulot vaihtelevat merkittävästi.

Paljonko arvioit sinulla menevän ruokaan rahaa kuukaudessa? (ulkonasyömistä tai lounasetuja ei lasketa tähän)

59 vastausta

Kuva 14. Rahanmeno ruokaan kuukausittain.

Kuvassa 14 kysyttiin vastaajien perustarpeen eli ruokaan käytetyn rahamäärä keskimäärin kuukaudessa. Kuvassa ei kuitenkaan otettu huomioon ulkona syömistä tai töihin liittyvää lounasetua. Kuvasta huomaa, että rahamäärä ruokaan jakautuu melko laajasti. Noin puolet vastaajista käyttävät ruokaan rahaa kuukaudessa keskimäärin 150–300 euroa. Osa käytti ruokaan rahaa kuukaudessa myös enemmän, kuin 300 euroa ja vähemmän, kuin 150 euroa. Tähän kysymykseen vaikuttaa useampi asia, kuten monta henkilöä kunkin taloudessa on ja paljon ruokaa tehdään viikoittain. Yksin asuvat kuluttavat ruokaa vähemmän, verrattuna vaikka viisi henkiseen perheeseen.

Millä keinoilla voisit parantaa/edistää taloudellista tilannettasi lyhyellä aikavälillä? (alle vuoden tähtäimellä)

Pitkä vastausteksti

Millä keinoilla voisit parantaa/edistää taloudellista tilannettasi pitkällä aikavälillä? (1-5 vuoden tähtäimellä)

Pitkä vastausteksti

Kuva 15 ja 16. Keinot parantaa/edistää omaa taloudellista tilannetta lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

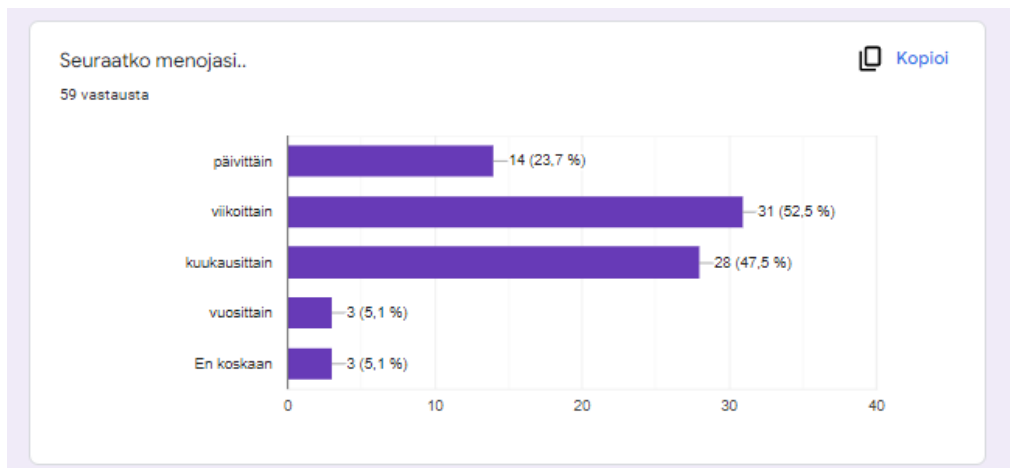
Kuvissa 15 ja 16 vastaajilta kysyttiin, millä keinoilla he voisivat edistää/parantaa omaa taloudellista tilannettaan lyhyellä alle vuoden aikavälillä ja pitkälle 1-5 vuoden aikavälillä. Kysymyksiin tuli paljon hyviä vastauksia. Suurin osa lyhyen tähtäimen vastauksista painottui henkilöiden ruokailu tottumuksiin, työelämään, pieniin säästöihin kuukausittain sekä oman talouden parempaan suunnitteluun arjessa. Pitkän tähtäimen vastukset puolestaan painottui säästämiseen ja sijoittaminen pitkällä tähtäimellä, urakehitykseen, lisäkouluttautumiseen, velkojen ja lainojen hallintaan sekä pitkän tähtäimen investointien ja sijoitusten huolellisempaan suunnitteluun.

Mitkä asiat koet haastavaksi oman talouden hallinnassa? (rahallisesti katsottuna)

Pitkä vastausteksti

Kuva 17. Oman talouden haasteet rahallisesta näkökulmasta.

Kuvassa 17 vastaajilta kysyttiin, mitkä asiat he kokevat haastavaksi rahallisesta näkökulmasta katsottuna omassa talouden hallinnassa. Moni vastaajista koki tulevaisuuden epävarmana niin töiden ja opintojen kuin yleisen taloustilanteen vuoksi. Yleinen hintojen nousu koettiin raskaana. Myös osa oli sitä mieltä, että haastavaa oman talouden hallinnassa on rahan riittäminen normaaliin elämiseen, kuten vuokranmaksuun ja auton ylläpitämiseen. Muutama henkilö sanoi myös, että yllättävät menot, kuten lääkäri maksut ovat hankalia, mikäli ei ole puskuri rahastoa olemassa.

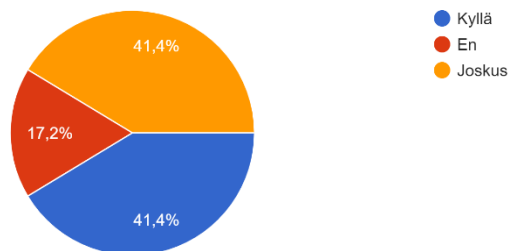

Kuva 18. Menojen seuraaminen.

Kuvassa 18 vastaajilta kysyttiin, kuinka usein he seuraavat menojaan. Seuraavatko he päivittäin, viikoittain, kuukausittain, vuosittain tai ei koskaan. Kuukausittaiseen 47,5 % ja viikottaiseen 52,5 % menojen seuraamiseen painottui puolet vastaajista. Oli myös henkilöitä, jotka seuraavat menojaan päivittäin 23,7 %. Ainoastaan muutama henkilö 5,1 % vastasi, ettei seuraa menojaan ollenkaan tai seuraa niitä vain vuositasolla.

Vertailetko koskaan tulojesi ja menojesi suhdetta keskenään?

58 vastausta

Kuva 19. Tulojen ja menojen suhteuttaminen keskenään.

Kuvassa 19 pyrittiin luomaan käsitys siitä, seuraavatko vastaajat heidän tulojen ja menojen suhdetta keskenään. Vastaajista 41,4 % vastasi joskus tai kyllä ja 17,2 % vastasi ei.

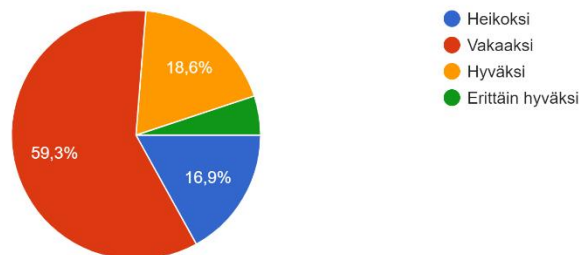
Onko sinulla niin sanotusti pahanpäivän varalle rahaa jossain ja mikäli on niin paljon?

Pitkä vastausteksti

Kuva 20. Puskurirahaston olemassa olo.

Kuvassa 20 vastaajilta kysyttiin, onko heillä olemassa varallisuutta pahanpäivän varalle, eli niin sanottua puskurirahastoa. Mikäli heillä on, niin kuinka paljon. Noin 10 % vastaajista oli 10 000-50 000 euroa säästettynä. Noin 40 % vastaajista oli 500-8000€ euroa säästettynä. Lopuilla ei ollut mitään säästöjä tai puskuria pahan päivän varalle, mikä kertoo, että melkein puolilla kyselyyn vastanneista ei ole ylimääräistä omaisuutta odottamattomiin ja yllättäviin tilanteisiin.

Koetko taloudellisen tilanteesi tällä hetkellä..
59 vastausta

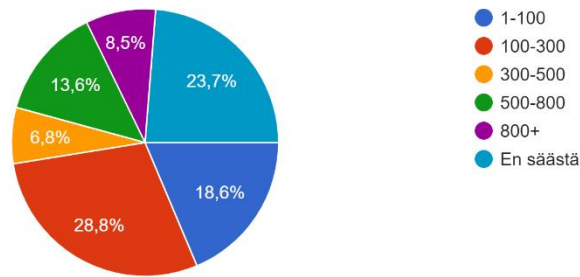

Kuva 21. Taloudellinen tilanne tällä hetkellä.

Kuvassa 21 vastaajilta kysyttiin, kuinka he kokevat taloudellisen tilanteensa tällä hetkellä. Melkein 60 % vastasi taloudellisen tilanteensa vakaaksi. 18,6 % vastaajista koki taloudellisen tilanteensa tällä hetkellä hyväksi ja 16,9 % heikoksi. Vain 3 % vastaajista oli sitä mieltä, että heidän taloudellinen tilanteensa on tällä hetkellä on erittäin hyvä.

Paljonko säästät tuloistasi keskimäärin kuukaudessa?

59 vastausta

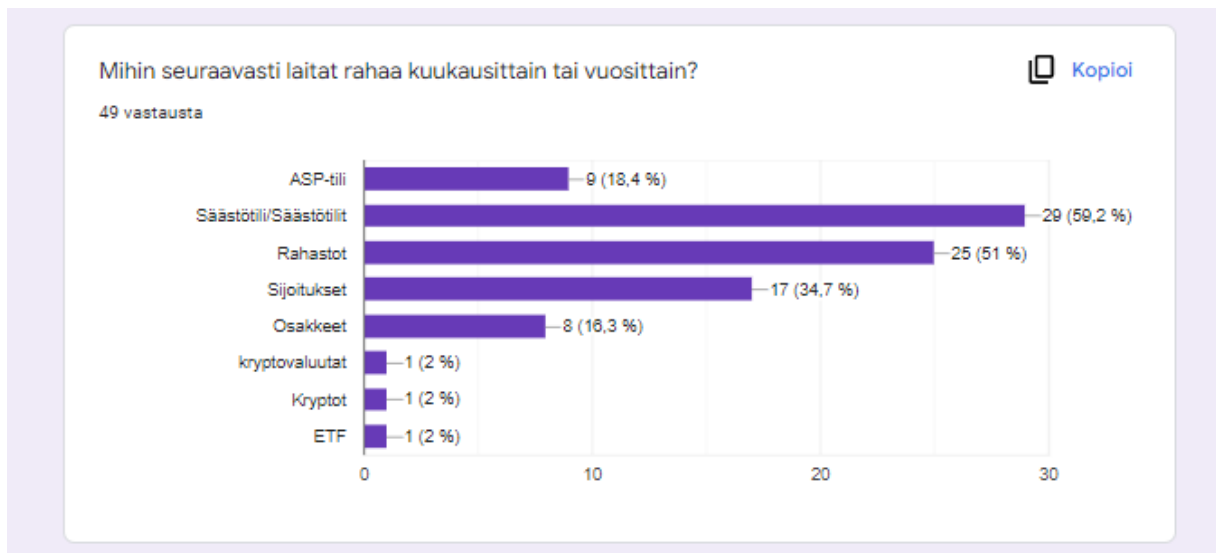

Mikäli vastasit edelliseen, että "en säästä", miksi?

Lyhyt vastausteksti

Kuva 22. Tuloista säästäminen kuukausittain.

Kuvassa 22 vastaajilta kysyttiin, kuinka paljon he laittavat keskimäärin rahaa säästöön kuukausittain. Mikäli he eivät säästä, niin miksi eivät. Suurin osa melkein 30 % vastasi säästävänsä 100-300 €. Vastaajista 23,7 % vastasi, ettei säästä lainkaan. Suurin syy sille, miksi osa vastaajista ei säästä oli se, että he kokivat, ettei raha riitä ylimääräiseen, joko opintojen tai pienten tulojen vuoksi. Kuukausittain 500-800 € säästäviä oli 13,6 %. Vähän alle 10 % vastasi säästävänsä yli 800 € tai vähemmän kuin 100 € kuukaudessa.

Kuva 23. Kuukausittainen ja vuosittainen säästäminen.

Kuvassa 23 vastaajat saivat vastata, mihin kaikkeen he laittavat rahaa kuukausittain ja/tai vuosittain. Suurin osa vastaajista, lähes 60 % vastasi, että säästötileille. Vastaajista 51 % kertoi tallettavansa kuukausittain tai vuosittain rahastoihin. Loput vastaukset jakautuivat ASP-tilin 18,4 %, osakkeiden 16,3 % ja sijoitusten 34,7 % välillä. Vain muutama henkilö vastasi laittavansa rahaa esimerkiksi ETF-rahastoihin ja kryptovaluuttoihin.

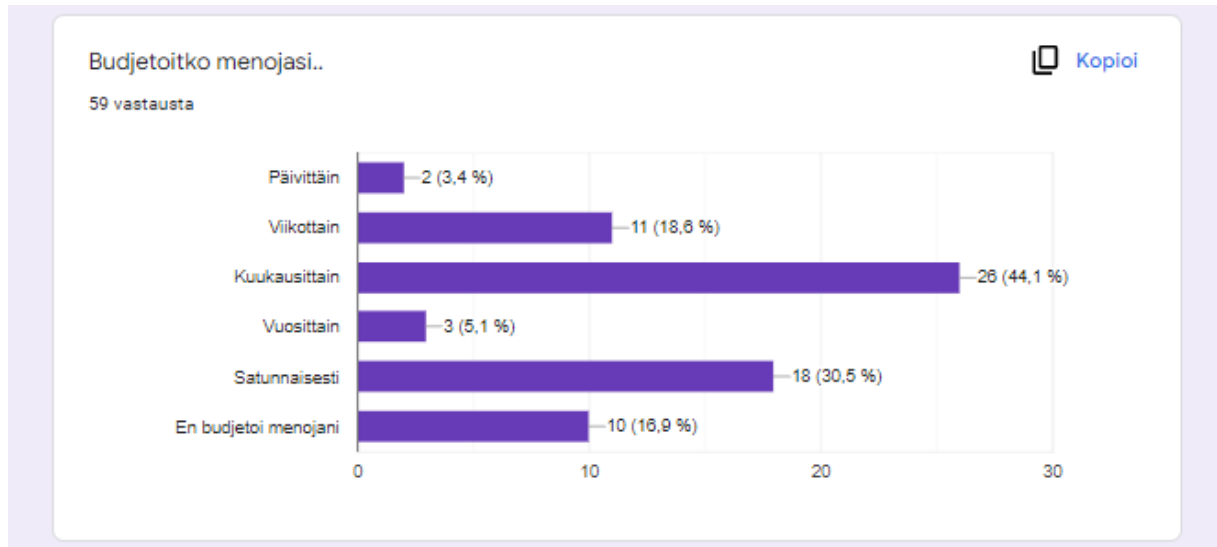
Koetko säästämisestä tai sijoittamisesta olevan apua oman talouden hallinnassa, miten?

Pitkä vastausteksti

Kuva 24. Säästäminen ja sijoittaminen apuna oman talouden hallinnassa.

Kuvaan 23 liittyen, kuvassa 24 avattiin enemmän, miten vastaajat kokevat säästämisen tai sijoittamisen oman talouden hallinnan apuna. 80% vastaajista koki säästämisen ja sijoittamisen hyödyllisenä. Suurimman osan mielestä säästöt luovat turvaa yllättäviä tilanteita tai menoja varten. Sijoittaminen nousi lähinnä tulevaisuuden turvaamisen yhteydessä esille. Moni koki, että sijoitukset kerryttävät tulevaisuuden kannalta varallisuutta ja näin ollen luovat varmuutta, liikkumisvaraa ja joustavuutta elämiseen. Säästäminen

koettiin enemmän helpottamaan arkea, kun taas sijoittaminen pitkän tähtäimen vaihtoehtona.

Kuva 25. Menojen budjetointi.

Kuva 25 kertoo kuinka usein vastaajat budjetoivat omia menojaan. Suurimmalta osalta vastaukset jakautuivat kuukausittaiseen ja satunnaiseen menojen budjetointiin. Vastaajista 44,1 % sanoi budjetoivansa menojaan kuukausittain ja 30,5 % vastasi budjetoivansa menojaan satunnaisesti. Loput vastauksista jakautuivat päivittäiseen 3,4 %, viikoittaiseen 18,6 % ja vuosittaiseen 5,1 % menojen budjetointiin. Oli myös muutama vastaaja, jotka sanoivat, etteivät budjetoi menojaan koskaan.

Mitkä ovat mielestäsi budjetoinnin hyödyt lyhyellä ja/tai pitkällä aikavälillä oman taloutesi näkökulmasta?

Pitkä vastausteksti

Kuva 26. Budjetoinnin hyödyt oman talouden näkökulmasta.

Mitkä ovat mielestäsi budjetoinnin haasteet/haitat oman talouden näkökulmasta?

Pitkä vastausteksti

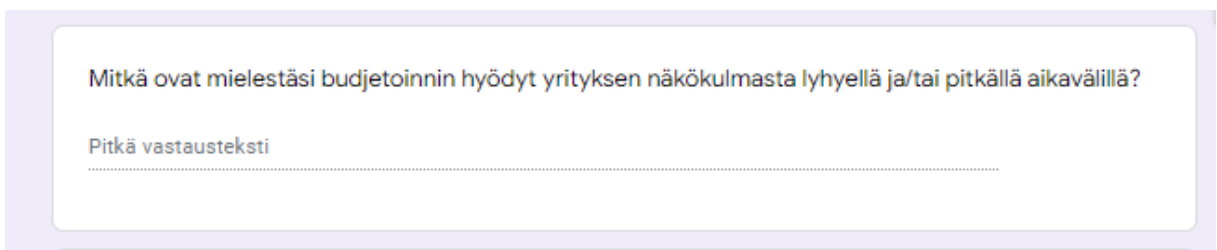
.....

Kuva 27. Budjetoinnin haasteet/haitat oman talouden näkökulmasta.

Kuvassa 26 vastaajilta kysyttiin, mitkä ovat budjetoinnin hyödyt lyhyellä ja/tai pitkällä aikavälillä omantalouden näkökulmasta. Kuvassa 27 puolestaan kysyttiin, mitkä ovat vastaajien mielestä budjetoinnin haasteet tai haitat oman talouden näkökulmasta.

Budjetoinnin suurimpina hyötyinä koettiin lyhyellä aikavälillä oman talouden parempi hahmottaminen, perillä pysyminen tulojen ja menojen välisestä suhteesta ja konkreettinen käsitys siitä, mihin rahaa menee ja kuinka paljon. Pitkällä aikavälillä nousi esille isompien hankintojen ja säästökohteiden helpompi saatavuus budjetoinnin avulla. Osa mainitsi myös budjetoinnin laadinnan olevan hyödyllistä muun muassa tarpeettomien heräteostoksien tekemiseltä, itselleen rajojen asettamisena ja parempana ennakointina erilaisiin rahallisiin tilanteisiin.

Haasteista ja haitoista nousi suurimpana esille tulevaisuuden vaikea ennustaminen, odottamattomat muutokset taloudessa, itsestä riippumattomat yllättävät tilanteet ja realistisen budjetin laatiminen sekä siitä kiinni pitäminen. Myös osa vastaajista koki todella suurta ahdistusta, laiskuutta ja stressiä budjetin laadinnasta, jonka takia eivät halua budjetoida lainkaan. Muutama henkilö sanoi myös, että tulojen ja menojen suuri vaihtelevuus kuukausittain luo haasteita suunnitella budjettia.

Mitkä ovat mielestäsi budjetoinnin hyödyt yrityksen näkökulmasta lyhyellä ja/tai pitkällä aikavälillä?

Pitkä vastausteksti

.....

Kuva 28. Budjetoinnin hyödyt yrityksen näkökulmasta.

Mitkä ovat mielestäsi budjetoinnin haasteet/haitat yrityksen näkökulmasta?

Pitkä vastausteksti

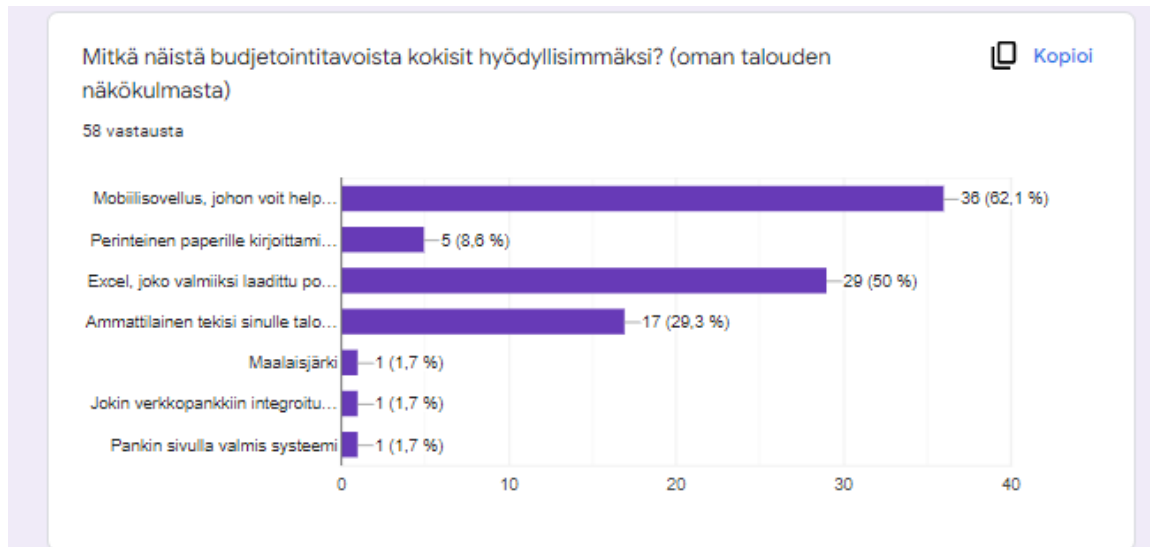
Kuva 29. Budjetoinnin haasteet/haitat yrityksen näkökulmasta.

Henkilökohtaisen talouden budjetoinnin hyötyjen ja haittojen jälkeen kyselyssä kartoitettiin samat kysymykset yrityksen näkökulmasta. Kuvissa 28 ja 29 vastaajilta kysyttiin, mitkä ovat heidän mielestään hyödyt, haasteet tai haitat yrityksen näkökulmasta katsottuna.

Budjetoinnin hyötynä yrityksen näkökulmasta sanottiin, että budjetointi ohjaa kaikkea yrityksen taloudellista tekemistä. Ilman budjetointistrategiaa ei voi tehdä hyvää tulosta tai kannattavaa liiketoimintaa. Esille nousi myös tulevaisuuden silmällä pitäminen sekä ennakointi. Ajoissa varautuminen odottamattomiin muuttuviin tai yllättäviin tilanteisiin, jotta ikäviltä tilanteilta, kuten konkurssilta vältyttäisiin. Yrityksen suurien kulujen ja menojen vuoksi budjetointi on osan vastaajien mukaan välttämätöntä, jotta pysytään perillä yrityksen taloudellisesta tilanteesta. Osataan varautua myös yllättäviin investointeihin, hankintoihin ja tuloksellisesti huonompiin kuukausiin. Vastaajien mukaan myös esimerkiksi investointilaskelman tekeminen, yrityksen kasvun turvaaminen, tuoton maksimointi, tuloksen seuraaminen säännöllisesti, tavoitteiden asettamisen seuraaminen, myynnin ohjaus, strategisten tavoitteiden numeroittaminen ja rahoituksen optimointi koettiin mahdolliseksi ainoastaan hyvällä budjetoinnilla. Kävi myös ilmi, että vastaajien mielestä yrityksen käyttöpääoman hallinta, omavaraisuusasteen kasvaminen, henkilöstö- ja markkinointikustannusten silmällä pitäminen koetaan tärkeäksi, kun puhutaan budjetoinnista yrityksen näkökulmasta. Kaiken kaikkiaan budjetointi koettiin todella merkittäväksi osaksi yrityksen kannattavuutta.

Haasteena budjetoinnissa yrityksen näkökulmasta sanottiin samaa kuin hyödyissä, eli tulevaisuuden muutokset ja niiden ennakointi on joskus haastavaa, sillä niihin ei voi itse vaikuttaa. Haasteena nähtiin myös maailman jatkuvasti muuttuvat tilanteet, kuten sotatoimet, koronapandemia, inflaatio ja deflaatio. Liian tiukka budjetti, investointiriskit ja markkinatilanteiden heilahtelut koettiin myös vaikeana yrityksen talouden budjetoinnin

kannalta. Yksi vastaajista sanoi myös, että usein yrityksen lähtiessä toimenpiteisiin pysyäkseen budjetissa, lähdetään suoraan leikkaamaan henkilöstökuluista ja sillä on usein negatiivinen vaikutus yritykseen kokonaisuudessaan.

Kuva 30. Hyödyllisimmät keinot ylläpitää hyvää budjettia.

Kuvassa 30 lähdettiin kartoittamaan, minkä tavan vastaaja kokisi parhaimmaksi budjetin laatimisen kannalta. Vastaajista 62,1 % koki mobiilisovelluksen tehoikkaammaksi tavaksi. Toiseksi ja kolmanneksi eniten kannatusta sai Excel-taulukko 50 % ja ammattilaisen laatima taloussuunnitelma 29,3 %. Muita vastauksia oli muun muassa perinteisesti paperille kirjoittaminen.

Millainen on mielestäsi hyvä budjetti ?

Pitkä vastausteksti

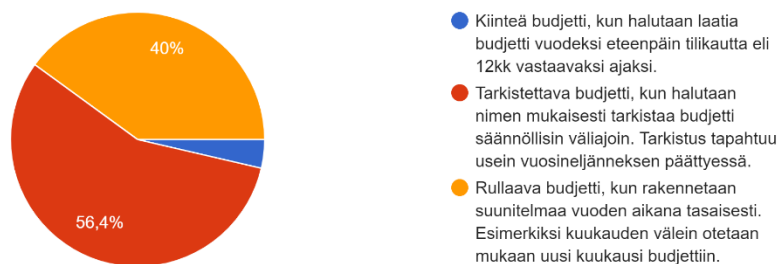
Kuva 31. Hyvä budjetti.

Oman talouden ja yrityksen budjetointi kysymysten jälkeen vastaajilta kysyttiin kuvassa 31, mikä on vastaajien mielestä hyvä budjetti. Hyvä budjetti luokiteltiin ennen kaikkea realistiseksi, joustavaksi, tavoitteelliseksi ja yllättävien tilanteiden huomioon ottavaksi. Osa

vastaajista sanoi myös, että hyvä budjetti on riittävä, huomioi elämisen kulut, vapaa-ajan sekä jättää varaa säästämiseen ja sijoittamiseen. Hyvän budjetin sanottiin myös kattavan tulojen ja menojen eri osa-alueet.

Mitä näistä yrityksen budjettityypeistä voisit hyödyntää oman talouden hallinnassa?

55 vastausta

Kuva 32. Yrityksen budjetointityypit.

Kuvassa 32 vastaajilta kysyttiin, mitä yrityksen budjetointityypeistä he voisivat itse hyödyntää omassa taloudessaan. Yli puolet vastaajista, 56,4 % vastasi, että hyödyntäisi tarkistettavaa budjettia ja toiseksi eniten vastauksia keräsi rullaava budjetointi 40 %. Ainoastaan muutama vastaajista vastasi kiinteään budjetin.

Sana vapaa. Budjetointiin, säästämiseen, sijoittamiseen, investointeihin tai henkilökohtaisen talouden hallintaan.

Pitkä vastausteksti

Kuva 33. Vapaa sana.

Toiseksi viimeisessä kysymyksessä (kuva 33) vastaajat saivat vapaasti kertoa, jos heillä oli jotain lisättävää budjetointiin, säästämiseen, sijoittamiseen, investointeihin tai henkilökohtaisen talouden hallintaan liittyen. Kaikilla ei ollut enää mitään lisättävää, mutta muutaman hyvä pohdinta nousi esille. Tässä muutama vapaalla sanalla olevista vastauksista:

”Tärkeä aihe, jota tulisi jokaisen yksityishenkilön miettiä ja toteuttaa. Yllättävän monella paranisi raha-asiat huomattavasti onnistuneella budjetoinnilla sekä systemaattisella säästämisellä. En ole ottanut selvää, onko selkeitä ja helposti käytettäviä sovelluksia saatavilla budjetointiin, mutta se olisi erittäin kätevä, sillä se olisi aina mukana. Viimeiseen kysymykseen: osittain sai miettimään omaa taloudellista tilannetta. Tämä johtuu siitä, että koen oman talouteni olevan hallinnassa, mutta aina on asioita, joita ei tule miettiä, joten on hyvä saada eri näkökulmia asiaan silloin tällöin.”

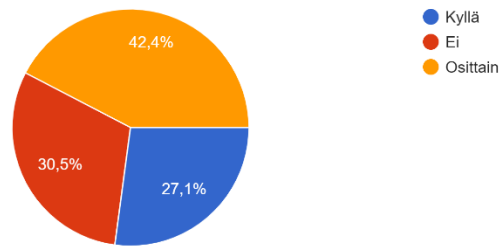
”Uskon vahvasti, että ihmisen kannattaisi elää säästeliäästi eikä ottaa liikaa velkaa. Tulojen pitäisi aina olla suurempia kuin menojen. Minulla on paljon ystäviä, jotka ovat osanneet sijoittaa fiksusti esim. kultaan, rahastoihin ja asuntoihin. Itse en ole tätä hienoa taitoa hallinnut.”

”Mielestäni viime aikoina on paljon nostettu esimerkiksi somessa esille sijoittamiseen liittyviä asioita. Kuitenkaan ei paljoa puhuta puskurista, joka olisi hyvä olla jokaisella pohjalla ennen kuin lähtee sijoittamaan. Tuli itsellekin sellainen olo, että on kamala kiire avata sijoitustili, kunnes tajusin, että on oltava myös jotain säästössä ennen kuin tähän ryhtyy. Nuorille olisi hyvä puhua myös mielenterveyteen liittyvistä asioista, jotta heillä ei tulisi olo, että he jäävät yksin säästämiseen liittyvissä asioissa.”

”Budjetointi antaa toimintavarmuutta yrityksen toimintaan ja yksityishenkilön taloudenhallintaan. Hyvä kysely, pisti miettimään mitä voisi vielä tehdä nykyisen pienen säästämisen lisäksi.”

”Kannustan henkilökohtaisen budjetin laadintaan, vaikka se ei toteutuisi alkuperäisen suunnitelman mukaisesti on se iso hyöty kotiutettu jo ajatustyötä tekemällä, kun omat tulo- ja menovirrat oppii tuntemaan.”

Saiko tämä kysely sinut miettimään taloudellista tilannettasi eri näkökulmista?
59 vastausta

Kuva 34. Kyselyn yhteenveto.

Viimeisessä kysymyksessä (kuva 34) vastaajilta kysyttiin, saiko kysely heidät miettimään taloudellista tilannettaan eri näkökulmista. Vastaukset jakautuivat melko tasaisesti. Suurin osa vastaajista, 42,4 % vastasi Osittain. Toiseksi eniten vastauksia tuli kohtaan Ei, 30,5 %. Kysely sai vastaajista 27,1 % miettimään heidän omaa taloudellista tilannettaan.

5 Johtopäätökset ja pohdinta

Tässä lopetus kappaleessa yhteenvedetään työ kokonaisuudessaan johtopäätöksien ja pohdinnan muodossa. Johtopäätöksillä on tarkoitus saada käsitys siitä mihin tuloksiin tultiin työn kannalta merkityksellisesti. Pohdinnalla puolestaan analysoidaan työ kokonaisuudessaan.

Työn edetessä loppuvaiheeseen sai hyvän käsityksen siitä, mitä yrityksen budjetointitavoista ja menetelmistä pystyisi hyödyntämään henkilökohtaisen budjetin laadinnassa sekä talouden hallinnassa. Kyselyn avulla sai myös hyvin perspektiiviä siitä, mitä työkaluja tulisi hyödyntää, jotta henkilöiden taloudellinen tilanne voisi kehittyä. Kysely auttoi myös ymmärtämään eri elämäntilanteissa olevien henkilöiden rahankäyttöä sen kaikessa merkityksessä.

Pääbudjettien, eli tulosbudjetin, rahoitusbudjetin ja ennakoidun taseen avulla yritys luo käsityksen siitä, mikä heidän tuloksellinen ja rahallinen tilanteensa on ja missä asemassa yritys on budjettikauden lopussa. Näillä keinoilla myös omaa taloutta voisi seurata: selvittää

omat tulot ja menot, kartoittaa oma taloudellinen tilanne ja seurata kuukauden tai vuoden lopussa, missä oma talous kaiken kaikkiaan menee. Näin henkilö olisi hyvin perillä kaikesta, mitä omassa taloudessa tapahtuu ja mihin oma varallisuus tulisi kohdistaa. Kyselyssä nousi usein esille se, että henkilöt haluaisivat tehdä parempia rahallisia ratkaisuja ja seurata talouttaan paremmin. Osa vastaajista ei kuitenkaan koe siihen mahdollisuutta, sillä pakollisten menojen jälkeen ei esimerkiksi sijoituksiin ja säästöihin jäänyt ylimääräistä. Ottaen huomioon oman taloudellisen tilanteensa henkilö voisi budjetoinnin avulla luoda tasapainoisemman talouden pienilläkin ponnistuksilla ja näin saada rahaa säästöön. Samalla henkilö voi kartoittaa puskurirahastoaan yllättävien ja odottamattomien tilanteiden varalle. Niin yritysmaailmassa kuin yksityistaloudessa on tärkeää pyrkiä ennakoimaan tulevaa ja tarttua tarvittaviin toimenpiteisiin ajoissa.

Jokainen voisi omassa elämässään jakaa oman taloudellisen tilanteensa osabudjetteihin, kuten investointi-, osto- ja kustannusbudjetteihin. Tekisi itselleen investointibudjetin niistä asioista, mitä omassa taloudessa tarvitsee seuraavan vuoden aikana, esimerkiksi asunnon tai auton hankinta. Kustannusbudjetin avulla henkilökohtaisessa taloudessa olisi mahdollista jakaa olemassa olevat kustannukset, kuten laskut, vuokra ja laina. Ostobudjetilla voisi puolestaan selvittää lyhyen tähtäimen hankinnat ja niihin kuluvan rahan määrän.

Yrityksen budjetointityypeillä, kuten kiinteällä, tarkistettavalla ja rullaavalla budjetoinnilla on yhteneväisyyksiä henkilön oman talouden hallintaan. Kiinteällä budjetilla henkilö voisi laatia budjetin omaan talouteen aina vuodeksi eteenpäin ja näin seurata vuosittain omaa rahankäyttöään ja kulutustaan. Tarkistettavalla budjetilla voisi puolestaan säännöllisin väliajoin seurata rahankäyttöä ja kulutusta. Tällä tavalla olisi lyhyellä tähtämellä parempi vaikutus, koska omaa taloudellista tilannetta seurattaisiin useammin. Tarkistettavan budjetin ansioista myös yllättäviin tilanteisiin reagoiminen olisi nopeampaa. Rullaavalla budjetoinnilla taas voisi seurata budjettia tasaisesti ja ottaa aina mukaan uusia budjetteja esimerkiksi kuukausittain. Kyselyssä kävi ilmi, että tarkistettava, eli säännöllisin väliajoin seurattava budjetointityyppi olisi käytetyin.

Budjetin laadinnan hankaluus ja epävarma tulevaisuus koettiin haastellisenä. Näin ollen tulevaisuuden ennakkointi maailmantilanteen muuttuessa: koronapandemian, kustannusten

nousujen ja muiden odottamattomien tilanteiden vuoksi on haastavaa. Yrityksissä ja omassa taloudessa haasteita luo tulevaisuuden vaikea ennustaminen, siksi yritysten ja yksityishenkilöiden tulisi selkeästi varautua ennalta vaikeisiin tilanteisiin. Omassa taloudessa puskurirahaston tai oman talouden seuranta olisi paras keino tähän. Yrityksissä puolestaan joustavuus, realistisuus ja tarkkuus budjetin laadinnassa ovat isossa osassa.

Tulojen ja menojen suhteuttaminen keskenään ja niiden seuraaminen vähintään kuukausittain, nousi esille yhtenä tärkeimpänä asiana työssä. Ilman näiden kahden tasapainoa on vaikeaa edes yrittää hyödyntää taloudensuunnittelua henkilökohtaisen talouden hallinnassa. Taloudensuunnittelu vaatii sen, että on tietoinen omista tuloista ja menoista ja ymmärtää taloutensa kokonaistilanteen. Taloudensuunnittelu on kaiken kaikkiaan erittäin tärkeää jokaisen ihmisen elämässä, jotta velkakierteeltä ja ylivelkaantumiselta ja sen tuomilta haasteilta vältyttäisiin. Talous voi olla vakaa ilman suuria rahamääriä, kyse on vain siitä, miten itse suhtautuu omaan talouteensa jokapäiväisessä elämässä.

Ihmiset elävät usein yli varojensa sen tarkemmin miettimättä, miten rahat tulisi käyttää fiksummin ja omaa taloutta edistävillä keinoilla. Budjetin säännöllisellä seurannalla henkilön tulot ja menot voidaan saada tasapainoon. Työssä tarkasteltiin budjetointia osana henkilökohtaisen talouden hallintaa niin yrityksen näkökulmasta, kuin tavallisten ihmisten näkökulmasta ja työssä onnistuttiin kertomaan näistä kattavasti. Budjetointi on hyödyllistä arkielämän taloudellisen tasapainon kannalta. Työssä kuitenkin kyseenalaistettiin tätä käsitystä hieman ja tuotiin esille sen ongelmakohtia ja haasteita, jotka tulisi ottaa huomioon.

Työn kiteyttäminen yhdeksi kokonaisuudeksi oli aluksi tahmeaa, koska oli haasteellista luoda järkevä ja looginen kokonaisuus. Tutkimuskysymyksiä muotoiltiin useaan otteeseen työn edetessä, mutta loppujen lopuksi ne muodostuivat luonnollisesti. Työn tavoite saavutettiin ja haluttuihin kysymyksiin saatiin vastaukset. Haasteita loi asioiden tuominen lopussa yhteen, mutta työ onnistui pysymään aiheen kannalta relevanttina.

Kaiken kaikkiaan hyödyntämällä yritysmaailman budjetointityökaluja sekä pitämällä mielessä oman varallisuuden kulmakivet, tulot ja menot ja niiden tasapainon, henkilö saa vakaamman arjen ja tulevaisuuden.

Lähteet

Alhola, K & Lauslahti, S. (2003). Laskentatoimi ja kannattavuuden hallinta. Vantaa: WSOY.

Alhola, K. & Lauslahti, S. (2005). Taloutta johtamista varten. Helsinki: Edita Prima Oy.

Axactor. (2022). *Mikä on maksumuistutus ?*

<https://www.axactor.com/fi/artikkelit/maksumuistutus>

Axactor. (2022). *Mikä on maksuvaatimus ?*

<https://www.axactor.com/fi/artikkelit/maksuvaatimus>

Axcator. (2022). *Perinnän vaiheet*. <https://www.axactor.com/fi/artikkelit/perinnan-vaiheet>

Bergstrand, J. (1997). *Tehokas talouden ohjaus*. Helsinki: WSOY

Financer.com. (2022). *Henkilökohtaisen taloudenhallinta*. Haettu 06.04.2022 osoitteesta

<https://financer.com/fi/opas/henkilokohtaisen-talouden-hallinta/>

Finanssialalle. (n.d.). *Säästäminen ja sijoittaminen*.

<https://www.finanssialalle.fi/opintomateriaalit/finanssialan-perusteet/saastaminen-ja-sijoittaminen.html>

Finanssialalle. (n.d.). *Säästämisen ja sijoittamisen perusteet*.

<https://www.finanssialalle.fi/opintomateriaalit/finanssialan-perusteet/saastaminen-ja-sijoittaminen/saastamisen-ja-sijoittamisen-perusteet.html>

Hämäläinen, T. (2019). Sitra. *Taloudenhallinta ja ylivelkaantuminen*. Haettu 12.03.2022

osoitteesta <https://www.sitra.fi/julkaisut/taloudenhallinnan-ja-ylivelkaantumisen-juurisyyt/#analyttinen-viitekehys>

Intrum. (2022). *Perintä*. <https://www.intrum.fi/fi/ratkaisut-yrityksille/palvelut-yrityksille/perinta/>

Intrum. (2022). *10 vinkkiä oman talouden hallintaan.*

<https://www.intrum.fi/fi/asiakaspalvelu/vinkit-ja-neuvot/10-vinkkia-henkilokohtaisen-talouden-hallintaan/>

Itewiki. (n.d.) Penno.fi- ilmainen työkalu talouden hallintaan.

<https://www.itewiki.fi/p/penno-fi-ilmainen-tyokalu-talouden-hallintaan>

Jyrkkiö, E. & Riistama, V. (2004). Laskentatoimi päätöksenteon apuna. Porvoo: WSOY.

Kuluttajaliitto. (n.d.). *Talouden tasapainottaminen.*

<https://www.kuluttajaliitto.fi/materiaalit/talouden-tasapainottaminen/>

Kuluttajaliitto. (n.d.). *Taloussuunnitelma.*

<https://www.kuluttajaliitto.fi/materiaalit/taloussuunnitelma/>

Kuluttajaliitto. (n.d.). *Ulosotto.* <https://www.kuluttajaliitto.fi/materiaalit/ulosotto/>

Linde, A. (2021). Matchbanker. *Oma talous- tie varallisuuden kerrytykseen.* Haettu

02.03.2022 osoitteesta <https://matchbanker.fi/talousopas/oma-talous/oma-talous/>

Mielenterveystalo. (n.d.). *Mistä taloudellisessa ahdingossa on kyse.*

https://www.mielenterveystalo.fi/aikuiset/itsehoito-ja-opaat/itsehoito/taloudellisen_ahdingon_omahoito/Pages/mista_taloudellisessa_ahdingossa_on_kyse.aspx

MyMoneyCoach. (n.d.). What is budgeting? What is a budget? Haettu 04.03.2022

osoitteesta <https://www.mymoneycoach.ca/budgeting/what-is-a-budget-planning-forecasting>

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit. (2020). *Talous- ja velkaneuvonta. Selvitä menosi.* Haettu

18.03.2022 osoitteesta

https://oikeus.fi/talousjavelkaneuvonta/fi/index/taloushaltuun_1/suunnitteletalouttasi/menot.html

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit. (2020). *Talous- ja velkaneuvonta. Pysäytä velkaantuminen*. Haettu 31.3.2022 osoitteesta

<https://oikeus.fi/talousjavelkaneuvonta/fi/index/pysaytavelkaantuminen.html>

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit. (2020). *Talous- ja velkaneuvonta. Talous haltuun*. Haettu 06.04.2022 osoitteesta

https://oikeus.fi/talousjavelkaneuvonta/fi/index/taloushaltuun_1.html

Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit. (2020). *Talous- ja velkaneuvonta. Velkajärjestely*. Haettu 16.04.2022 osoitteesta

<https://oikeus.fi/talousjavelkaneuvonta/fi/index/pysaytavelkaantuminen/velkajarjestely.html>

Osuus Pankki. (n.d.). *Pivo*. <https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/digitaaliset-palvelut/pivo>

Osuus Pankki. (n.d.). *Yrityksen budjetti. Budjetointi auttaa suunnittelemaan ja seuraamaan yrityksesi taloudellista tilannetta*. <https://www.op.fi/yritykset/asiakkuus/yrittajan-talousvalmennus/budjetointi>

Pankkiasiat.fi. (n.d.). *Ylivelkaantuminen*. <https://pankkiasiat.fi/ylivelkaantuminen>

POP Pankki. (2021). *Talouden hallinnan ABC- helpot stepit oman talouden hoitoon*. Haettu 06.04.2022 osoitteesta <https://www.poppankki.fi/kurikan-osuuspankki/blogi/talouden-hallinnan-abc-helpot-stepit-oman-talouden-hoitoon>

SijoitusSuomi.fi. (2017). *Miksi oman talouden hallinta on todella tärkeää?* Haettu 08.04.2022 osoitteesta <https://www.sijoitusSuomi.fi/oman-talouden-hallinta/>

Stenbacka, J., Mäkinen, I. & Söderström, T. 2016. *Kannattavuuden avaimet*. Helsinki: Sanoma pro.

Takuusäätiö. (n.d.). *Tietoa perinnän ja ulosoton etenemisestä.*

<https://www.takuusaatio.fi/selviydy-veloistasi/perinnan-ja-ulosoton-eteneminen/>

Tenhunen, M-L. (2013). *Johdonlaskentatoimen peruskäsitteet, menetelmät ja tekniikat.*

Tilisanomat. <https://tilisanomat.fi/koulut/johdon-laskentatoimen-koulu-koulut/johdon-laskentatoimen-peruskasitteet-menetelmat-ja-tekniikat>

Thuren, J. 2018. *Kaikki rahasta. Näin säästät kymmpitonnin vuodessa.* Gummerus Kustannus Oy.

Trustmary. (2022). *Google forms -kyselyt: opas Googlen ilmaiseen työkaluun.* Haettu

06.04.2022 osoitteesta <https://trustmary.com/fi/asiakaskokemus/google-forms-kyselyt-opas-googlen-ilmaiseen-kyselytyokaluun/>

Vehkalahti, K. (2014). *Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät.* Helsinki: Finn Lectura.

Vilka, H. (2007). *Tutki ja mittaa, määrällisen tutkimuksen perusteet.* Helsinki: Tammi.

https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/98723/Tutki-ja-mittaa_2007.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Vilkkumaa, M. (2005). *Talouden apuvälineet johdolle.* Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Visma. (n.d.). *Maksumuistutus- Mikä on maksumuistutus?*

<https://www.visma.fi/epasseli/kirjanpidon-sanakirja/m/maksumuistutus/>

Visma. (n.d.). *Maksuvaatimus- Mikä on maksuvaatimus?*

<https://www.visma.fi/epasseli/kirjanpidon-sanakirja/m/maksuvaatimus/>

Åkerberg, P. (2017). *Budjetointi 2020-luvulla.* Helsinki: Alma Talent.

Liite 1: Google forms lomake (kysely)

Ikä

- ☐ 20-26
- ☐ 27-35
- ☐ 36-45
- ☐ 46-55
- ☐ 56+

Sukupuoli

- ☐ Nainen
- ☐ Mies
- ☐ Muu

Mikä on tämänhetkinen ammattinimikkeesi?

Lyhyt vastausteksti

Montako lasta sinulla on?

- ☐ Ei yhtään
- ☐ 1-2
- ☐ 3-5
- ☐ Enemmän

Koetko tulojesi riittävän pakollisiin menoihin joka kuukausi?(vuokra,laina,vastike, vakuutus,sähkö yms)

- ☐ Erittäin hyvin
- ☐ Hyvin
- ☐ Melko hyvin
- ☐ Huonosti
- ☐ Erittäin huonosti
- ☐ Riippuu kuukaudesta

Mitkä näistä koet pakollisiksi menoiksi kuukausittain? (mihin näistä itse käytät rahaa kuukausittain)

- ☐ Harrastustoiminta (jäsenmaksut yms.)
- ☐ Kauneudenhuolto (kampaaja, kynnet,ripset, meikki)
- ☐ Vaate- ja jalkinehankinnat
- ☐ Ulkonasyöminen (työajan lounasta ei lasketa tähän)
- ☐ Nikotiinituotteet
- ☐ Alkoholi ja baarit
- ☐ Kulttuuri (teatteri, elokuvat, museot yms,)
- ☐ Muu...

Millä keinoilla voisit parantaa/edistää taloudellista tilannettasi lyhyellä aikavälillä? (alle vuoden tähtäimellä)

Pitkä vastausteksti

...

Millä keinoilla voisit parantaa/edistää taloudellista tilannettasi pitkällä aikavälillä? (1-5 vuoden tähtäimellä)

Pitkä vastausteksti

Mitkä asiat koet haastavaksi oman talouden hallinnassa? (rahallisesti katsottuna)

Pitkä vastausteksti

Seuraatko menojesi..

- ☐ päivittäin
- ☐ viikoittain
- ☐ kuukausittain
- ☐ vuosittain
- ☐ En koskaan

...

Vertailetko koskaan tulojesi ja menojesi suhdetta keskenään?

- ☐ Kyllä
- ☐ En
- ☐ Joskus

Onko sinulla niin sanotusti pahanpäivän varalle rahaa jossain ja mikäli on niin paljon?

Pitkä vastausteksti

Koetko taloudellisen tilanteesi tällä hetkellä..

- ☐ Heikoksi
- ☐ Vakaaksi
- ☐ Hyväksi
- ☐ Erittäin hyväksi

Paljonko säästät tuloistasi keskimäärin kuukaudessa?

- ☐ 1-100
- ☐ 100-300
- ☐ 300-500
- ☐ 500-800
- ☐ 800+
- ☐ En säästä

Mikäli vastasit edelliseen, että "en säästä", miksi?

Lyhyt vastausteksti

...

Mihin seuraavasti laitat rahaa kuukausittain tai vuosittain?

- ☐ ASP-tili
- ☐ Säästötili/Säästötilit
- ☐ Rahastot
- ☐ Sijoitukset
- ☐ Osakkeet
- ☐ Muu...

Koetko säästämistä tai sijoittamisesta olevan apua oman talouden hallinnassa, miten?

Pitkä vastausteksti

Investoitko yleensä isoihin hankintoihin, kuten esimerkiksi autoon ja millä keinoilla saavutat tavoitteen?

Pitkä vastausteksti

...

Budjetoitko menojaasi..

- ☐ Päivittäin
- ☐ Viikottain
- ☐ Kuukausittain
- ☐ Vuosittain
- ☐ Satunnaisesti
- ☐ En budjetoi menojaani

Mitkä ovat mielestäsi budjetoinnin hyödyt lyhyellä ja/tai pitkällä aikavälillä oman taloutesi näkökulmasta?

Pitkä vastausteksti

...

Mitkä ovat mielestäsi budjetoinnin hyödyt yrityksen näkökulmasta lyhyellä ja/tai pitkällä aikavälillä?

Pitkä vastausteksti

Mitkä ovat mielestäsi budjetoinnin haasteet/haitat oman talouden näkökulmasta?

Pitkä vastausteksti

...

Mitkä ovat mielestäsi budjetoinnin haasteet/haitat yrityksen näkökulmasta?

Pitkä vastausteksti

Mitkä näistä budjetointitavoista kokisit hyödyllisimmäksi? (oman talouden näkökulmasta)

- ☐ Mobiilisovellus, johon voit helposti kirjata tulosi ja menosi (esim. penno, moneyfy)
- ☐ Perinteinen paperille kirjoittaminen
- ☐ Excel, joko valmiiksi laadittu pohja tai itse tekemä
- ☐ Ammatilainen tekisi sinulle taloussuunnitelman perustuen tuloihisi ja menoihisi
- ☐ Muu...

Millainen on mielestäsi hyvä budjetti ?

Pitkä vastausteksti

Mitä näistä yrityksen budjettityypeistä voisit hyödyntää oman talouden hallinnassa?

- ☐ Kiinteä budjetti, kun halutaan laatia budjetti vuodeksi eteenpäin tilikautta eli 12kk vastaavaksi ajaksi.
- ☐ Tarkistettava budjetti, kun halutaan nimen mukaisesti tarkistaa budjetti säännöllisin väliajoin. Tarkistus ta...
- ☐ Rullaava budjetti, kun rakennetaan suunnitelmaa vuoden aikana tasaisesti. Esimerkiksi kuukauden välein ot...

Sana vapaa. Budjetointiin, säästämiseen, sijoittamiseen, investointeihin tai henkilökohtaisen talouden hallintaan.

Pitkä vastausteksti

Saiko tämä kysely sinut miettimään taloudellista tilannettasi eri näkökulmista?

- ☐ Kyllä
- ☐ Ei
- ☐ Osittain

